

Jó Pajtás

2019. V. 23.

73. évf., 18. szám

**Tehetségeink:
Bíró Leona**

MÁJUSI RENDEZVÉNYDÖMPING
Citerások között Szenttamáson

KLÍMAVÁLTOZÁS
Európának 2,8 Földre lenne szüksége?!

ÉLŐ KÖRNYEZETÜNK
Mi újság rigóéknál?

HELYSZÍNELŐ
A nagy titok és a csodás nyeremény

Egy hangszer ünnepnapja

Aranycitera-díj a székelykevei Petőfi Sándor Művelődési Egyesület citerásainak a szenttamási XXIV. Aranycitera vetélkedőn

– Az Aranycitera biztatás mindenkinek, hogyan kell továbbcsinálni, ugyanakkor szakmai véleményt is ad arról, mit és hol kell javítani – mondta többek között **Borsi Ferenc**, a XXIV. Aranycitera vetélkedő egyik zsűritagja a május 11-én megtartott rendezvény végén, hangsúlyozva, hogy szenttamási vonatkozásban különösen jelentős a folyamat, hiszen Gion Nándor a műveiben, az irodalomban gyakorlatilag halhatatlanná tette a citerát. Másrészt az Aranycitera feladata, hogy a mindennapjainkba visszahozza mindazt, ami az irodalomban helyet foglal. Alkalmat ad azoknak a fiataloknak, akik kedvet kaptak hozzá, hogy valamilyen értékelést, visszajelzést kapjanak, ugyanakkor megismerkednek egymással, véleményt, tapasztalatot cserélnek. – Valahogy úgy összegezném, hogy idén egy nagyon erős középmezőny alakult ki, ahol az alapokat mindenki jól tudja, de még mindig akad csiszolni való. És ez így a jó – mutatott rá a hangszer nagymestere.

A 24. alkalommal megrendezett Aranyciterán tíz vajdasági helységről mintegy 100 fellépő 18 műsorszámmal mutatkozott be, a rendezvénynek ezúttal is a Zmaj általános iskola adott otthont.

Talán sokan tudják, hogy Szenttamáson a néhai **Zatkó Ibolya** tanárnő indította útjára ezt a sajátos vetélkedőt 1995-ben, a rendezvényt továbbvivő Gion Nándor Kulturális Központ tagjai pedig azóta is rendre megszervezik. **Németh Dezső** főszervező, a kulturális központ elnöke kérésünkre elmondta, máris a jövő évi, jubiláris rendezvény megszervezésére készülnek, melyet szeretnének igazán feledhetetlenné tenni. Részleteket nem árult el, de azt elmondta, hogy Szenttamás mindig is híres volt citerásairól, citerakészítőről.

– Csak a legismertebbet, **Rojtos Gallai Istvánt** említeném, akit Gion Nándor *A latroknak is játszott* című regényében tett halhatatlanná. Aranycitera rendezvényünkkel szeretnénk le-

hetővé tenni, hogy a legfiatalabbak is bemutatkozási lehetőséghez jussanak, ismerkedjenek, tapasztalatot cseréljenek, de azt is, hogy ne csapjanjon a citera, mint hangszer népszerűsége – mondta többek között a főszervező.

A produkciókat kéttagú szakmai zsűri értékelt: **Borsi Ferenc** népzeneoktató, az Óbudai Népzenei Iskola tanára és **Szabó Gabriella**, az Újvidéki Rádió munkatársa, népzenei életünk egyik mozgatórugója. A verseny legjobbjai bronz, ezüst és arany minősítést kaptak, valamint különdíjakat is osztottak. Az eredmények:

Az alsósok, szólísták-kettősök kategóriájában **Sándor Dávid**, a tordai Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület tagja dicséretben részesült, az alsós kisegyütteseknél az erzsébetlaci **Gilice** citerazenekar, valamint a tordai **Kincsi** citerazenekar ezüstoklevelet kapott.

A felsősök, szólísták, kettősök kategóriájában **Szeles Veronika**, a zentai Thurzó Lajos Művelődési-Oktatási Központ citerása, valamint **Szerda Árpád**, a muzslyai Szervó Mihály Általános Iskola citerása arany-, **Lázár Violetta** és **Szabó Robertina**, a szenttamási Pitypang Néptáncegyesület citerásai, valamint a muzslyai **Barta-Kocsis citerakettős** ezüstoklevelet kaptak. A legerősebb

mezőny a felsős kisegyüttesek kategóriájában volt. Bronzoklevelet kapott a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület **Búzavirág** citerazenekara, a Pacséri Művelődési Egyesület **Zengő** együttese és a Palics Magyar Művelődési Egyesület **Harangvirág** citerazenekara. Ezüstoklevelet kapott a szenttamási Pitypang Néptáncegyesület **Bimballó** csoportja, a törökbecsei **Haverok** citerahármas, valamint a bogarasi Búzavirág Művelődési Egyesület **Pipacsok** citerazenekara.

Aranyoklevelet kapott a muzslyai Szervó Mihály Általános Iskola **Kisbanda** citerazenekara, az Aranycitera-díjat pedig a **székelykevei Petőfi Sándor Művelődési Egyesület** citerásai vitték haza.

A címdalunkon szereplő **Bíró Leonával**, a székelykevei Zarko Zrenjanin iskola végzősével is itt találkoztunk. Együttese kiváló produkciója után fotóztuk le, hiszen **Magyar Ede** zenekarvezető és tanár igen elismerően szólt róla. Leona alig egy éve játszik citerán, míg társai három éve, de gitározásának/előadásának köszönhetően gyorsan ledolgozta a lemaradást. Annyit elárult, hogy szereti a zenét, és magyartanárral szeretne lenni. Középfokú tanulmányait össze Zentán kezdi meg.

N-a

Címdalali fotó: Nagy Magdolna

ZABHEGYEZŐ

„Bodzavirágból, bodzavirágból”

Nemes Nagy Ágnes versét, a Tavasz felhőket vagy a belőle készített kórusművet nagyon sokan ismerik, de ha korábban nem is, akkor a Mindenki című, Oscar-díjat is bezsebelő magyar kisfilm kapcsán végképp sokat lehetett hallani róla. Mostanra a legtöbb iskolai kórus műsorára tűzte, magyarórán közösen lehet szavalni, kántálni sorait.

A május a bodza virágzásának idejét is elhozza. A vers metaforái kísérteties pontossággal írják le a mostani időjárást. A bodza ugyanakkor az emberek számára valamiféle rejtélyességet is képvisel, hiszen a Harry Potter univerzumban is egy bodzából készült pálcát a Pálcák Ura, a halál ereklyéinek egyike. Egy ismerősöm néhány éve arról mesélt nekem, hogy szerinte a fatolvajok a bodzafákat babo-

naságból kímélik meg, azt hiszik ugyanis, hogy azokat szellemek lakják (egy másik ismerősöm szerint csupán nem lehet jól főteni vele).

Amikor már nagyon fáradtak vagyunk, esetleg hiábavalónak érezzük a munkákat, akkor félig-meddig viccelve azt jegyzi meg egy barátom, hogy bár cukrászknak tanult volna. És láss csodát: szabadidejében csodálatos tortákat készít. Nem is véletlen, hogy az emberek szeretnek sütni-főzni, hiszen nemcsak jóllakat, de az elmét is kikapcsolja. Egy ideje sajnos nem sok időm jut főzőcskészsésre, de egy dolgot nem mulasztok el sohasem: a bodzaszörp készítését. A virágokat gondosan választom ki, azokért körbetekerek az egész falut, hiszen a legjobb lelőhelyet kell felkutatni, amely távol van a forgalmas utaktól és a

vegyszerekkel permetezett gyümölcsösöktől is. A recept pedig igen egyszerű: 1 kg cukor, egy liter víz, tíz nagy fej megmosott, bogármentes bodzavirág, egy zacskó citrompótló. Mindezt kevergetés mellett legalább 24 órán át hűvös helyen kell tartani, majd jöhet a leszűrés, palackozás. A feleslegeseket pedig érdemes lefagyasztani, hogy télen is élvezhető legyen egy korty a tavaszról.

Herédi Károly

Jutalomkiránduláson Erdélyben

A Kárpát-medencei Honismereti Verseny óbecsei győzteseinek élményei

A Mátyás király-emlékévre való tekintettel tavaly ősszel Hunyadi Mátyás témájára hirdették meg a Kárpát-medencei Honismereti Versenyt. A vetélkedőt 23. alkalommal tartották meg Szabadkán, az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesülete szervezésében. A megmérettetésen 5 országból mintegy 150 diák, 25 csapat mérte össze tudását. A vajdaságiakon kívül Szlovákiából, Romániából, Horvátországból és Magyarországról is vetélkedtek magyar ajkú diákok. A négytagú csapatok esszét írtak, a versenyen pedig prezentációt és egy kiselőadást tartottak. A történelmi és az irodalmi ismereteken kívül a diákok beszédkészségét és kreativitását is értékelte a bíráló bizottság. A diákok értékes jutalomban részesültek, és ráadásul egy kiránduláson is részt vehettek a tavaszi szünetben: Mátyás király szülővárosába, Kolozsvárra utazhattak. A vajdasági általános iskolások közül a csantavéri Hunyadi János Általános Iskola és az óbecsei Zdravko Gložanski Általános Iskola csapatai osztoztak az első helyen.

Hogy hogyan készültek e rangos versenyre, hogyan érezték magukat Mátyás király szülővárosában, elmesélik az óbecsei díjazottak: a hatodikos **Nagy Endre**, valamint a nyolcadikos **Pál Krisztián**, **Barsi Árpád** és **Balog Teodóra** (aki hiányzik a képről). A jelekből ítélve **Györe Decsov Emese** történelemtanárnő megszerettette velük a történelmet, és ezúttal is ő készítette fel őket a versenyre.

– Mátyás király hadjáratairól írtuk az esszét – idézi fel Endre a kezdeteket –, méghozzá a Fekete Seregéről, a zsoldos katonáiról. Sok könyvet átolvastunk, és az internetről is töltöttünk le adatokat. Ezt elküldte a tanárnő a versenyre, ahol elbírálták még a verseny előtt. A versenyen pontozták a tudásunkat, mely az esszé tartalmához kötődött, mi felosztottuk, ki mit mondjon.

Krisztián a prezentációt vállalta magára.

– Ez volt a verseny második fordulója, amikor pannót kellett készíteni. Mi a Visegrádi palotát mutattuk be. A faliújságot kettéhajtottuk, az egyik oldalon volt a Herkules-kút, a másikon a Visegrádi-palota. Mi a palota történetéről meséltünk.

Egy kiselőadást is tartottatok?

– Igen – meséli Teodóra –, közösen összeállítottuk az előadást, s ott a már megtanult szöveget előadtuk. A lakoma címet adtuk neki. Arról szólt, hogy Kinizsi Pál, akit Endre alakított, megérkezett a kenyérmezei csatából, és a csata végkimeneteléről adott hírt Mátyás királynak, akit Árpád alakított. Én voltam Beatrix, Mátyás király felesége. Nagyon szép, kissé szűk, korhű ruhában feszítettem a király mellett. Valójában mindannyian korhű ruhába öltöttünk, ezeket a tanárnőnk kölcsönözte. A korabeli ételleket is mi vittük, ezeket szintén a tanárnőnk készítette. A lakomán beszélgettünk,

vagyis az itthon megtanult szöveget mondtuk...Tetszhetett a zsűrinek, mert mindenre a legnagyobb pontszámot kaptuk.

Hogy tetszett a kirándulás? Erdély gyönyörű! Én is jártam Szovátnán, a Medve-tónál, a Hargitán, a Gyilkos-tónál, Farkaslakán (Tamási Áron szülőfalujában), Csíkszeredán, a Szent Anna-tónál.

– Nagyon korán indultunk – meséli Árpád –, és amikor odaértünk, először a hatalmas Vajdahunyad várát néztük meg. A vezetőnk mesélt a vár történetéről, átmentünk a nagy hídon, amely fából készült. A tordai sóbányát is megnéztük. Kolozsvár központja különösen tetszett, Mátyás király szobránál a tanár úr le is fényképezett minket. Kollégiumban szállásoltak el bennünket, a szobánk is tetszett.

Györe Decsov Emese felkészítő tanár így látta az eseményeket:

– Sokat készültünk, a tanítványaim nagyon szorgalmasan tanultak, dolgoztak, s meg is lett az eredmény. A reneszánsz kori ételleket, melyeket a lakomára sütöttem, autentikus receptúra alapján készítettem. Volt ott almával töltött béles, epertorta, gyömbéres kása és sok gyümölcs. A korhű ruhákat az óbecsei Városi Színházból kölcsönöztem. Örülök a szép eredménynek, a kirándulásnak.

A diákokat **Székács Zoltán** földrajztanár kísérte el az élménydús kirándulásra, melynek során a többi között meglátogatták Mátyás király szülőházát, a kolozsvári botanikus kertet és a Házsongárdi temetőt.

Koncz Erzsébet

Fotó: Székács Zoltán

Takarított a topolyai Petőfi Sándor Cserkészcsapat

A Föld napja alkalmából szemétyűjtő-takarítási akciót szervezett a topolyai Petőfi Sándor Cserkészcsapat. A programra **Bábi Orsolya** tőrzstisztnél lehetett jelentkezni, aki a program szervezését vállalta. A szemétyűjtést Topolya területén szervezték meg.

Április 19-én a parkban, a Gorica óvoda felé vezető úton, a tömbházak mellett és a régi Bodrog gödre területén gyűjtötték a szemetet. Ezen a napon nyolcvankét résztvevő volt, és a topolyai Csáki Lajos Általános Iskola diákjai is csatlakoztak a programhoz, mivel az iskola meghirdette az akciót.

Április 29-én a Topolyai-tó és a félsziget területén szedték a szemetet a résztvevők. Aznap hatvan személy vett részt a programban, valamint a nagycsaládosok és a Halászköz Egyesülete is csatlakozott.

A Cserkészotthonban továbbra is folyik a szelektív hulladékgyűjtés, oda bárki elviheti az otthon összegyűjtött hulladékot: papírt, műanyagot, üveget, egyéb szemetet. Említésre méltó, hogy a cserkészek a cserkészprogramba is beépítették a szelektív hulladékgyűjtést.

A Petőfi Sándor Cserkészcsapat szükség esetén az idén szervez még az áprilisihoz hasonló akciót.

T. O.

Negyvenhat iskola mintegy félezer diákja az ÁMV-n

Az Általános Iskolások Művészeti Vetélkedőjét immár 18. alkalommal rendezték meg Szabadkán. A május második hétvégéjére meghirdetett rendezvényen mintegy 540 tanuló mérte össze képességeit vers- és prózamondásban, szép beszédben, színjátásban, alapvető műveltségi ismeretekben, fogalmazás- és versírásban, képzőművészetben, valamint szólóének kategóriában. A diákok negyvenhat iskolából érkeztek, teljesítményüket 31 zsűritag értékelte. Az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesülete (ÉMPE) által immár 18. alkalommal megrendezett versenyre 80 kísérő, felkészítő pedagógus érkezett a diákokkal. A vetélkedő három helyszínen zajlott: a Majsai Úti Általános Iskolában, a Zeneiskolában és a Kosztolányi Dezső Színházban.

Az évek során kikristályosodott a verseny célja, vagyis az, hogy az általános iskolák diákjai megmutathassák tudásukat, tehetségüket, alkotóképességüket. A vetélkedő célja az anyanyelv szeretetének fokozása, a művészetek iránti fogékonyság és az alkotókészség serkentése. 2002-ben épp a Majsai Úti Általános Iskolában született meg a vetélkedő ötlete, s az idén immár nagykorúvá vált a rendezvény. A nagyszámú résztvevő miatt már évek óta három helyszínen zajlik a vetélkedés. **De Negri Ibolya** a szervezők nevében megköszönte a versenyző diákoknak a részvételt, a felkészítő pedagógusoknak a befektetett pluszmunkát, a szülőknek a támogatást.

Az ÁMV a szerbiai oktatási minisztérium által elismert verseny és a Magyar Nemzeti Tanács kiemelt jelentőségű rendezvénye.

A versenyt **Hajnal Jenő**, az MNT elnöke nyitotta meg. Hangsúlyozta, hogy az ÁMV megálmodói számára a Középiskolások Művészeti Vetélkedője nagyon jó modellként szolgált, s joggal állíthatjuk, hogy az általános

iskolások megmérettetése méltóképp lépett a KMV nyomába. Azt kívánta a versenyzőknek, hogy jövőre is legyenek részesei az ÁMV-nek, illetve középiskolásként a KMV-n folytassák majd a megmérettetések sorát, továbbá arra hívta fel a figyelmet, fontos olyan hatást gyakorolni a kulturális környezetre, amely a kulturális lábnyom kiszélesítéséhez vezet.

A vetélkedőn legtöbb díjat szerző iskola egy évig, vagyis a következő vetélkedőig birtokolhatja a Vándordíjat. Tavaly a *temerini Kókai Imre Általános Iskola* érdemelte ezt ki, diákjai most visszahozták az elismerést, amelyre – mint a megnyitón elmondták – nagyon büszke volt az egész iskola.

m. k.

Lackfi János Szabadkán

A népszerű író rengeteg vidám történetet osztott meg a közönséggel

Lackfi Jánossal, az egyik legismertebb magyarországi költővel nemrég a szabadkai olvasók is találkozhattak a Népkör Magyar Művelődési Központban. A szerzőre rengetegen voltak kíváncsiak, köztük sok általános és középiskolás diák is, akik magyartanáraik kíséretében érkeztek.

Lackfi János elmesélte, hogy igen népes családot tudhat magáénak, hiszen hat gyermeke és négy unokája van. Az emberek nagyon sokszor megismerik az utcán, még akkor is, amikor egyik unokájával a játszótérre megy. A költőnek saját Facebook-oldala van, amelyen gyakran osztja meg verseit a nagyközönséggel. Itt üzennek neki a rajongói is. Elmondása szerint volt már olyan eset, amikor egy általános iskolás diák elküldte neki az egyik verséről írt elemzését azért, hogy a költő véleményezze. Lackfi János tréfásan megjegyezte, hogy nagyon tetszett neki, amit a tanuló írt, és hogy a tanár helyében

biztos ötöst adott volna erre a munkára. Azt is megjegyezte, hogy óriási megtiszteltetés volt számára, amikor kiderült, hogy a magyar érettségien ő is tételként szerepel. Volt olyan diák, aki segítséget kért tőle a tétel kidolgozásához.

A költő az *Apám kakasa*, a *Csavad fel a szöveget* és a *Szilágyi Örszébet e-mailjét megírta* című köteteket **Vörös Istvánnal** közösen írta. Ezekben a könyvekben olyan versekre

ismerhetünk rá, amelyeket egykor a magyar irodalom legnagyobb költői írtak, csak a szerzők átdolgozták a szövegeket. Arról, hogy miként születik meg egy átirat, Lackfi János a következőket mondta:

– Amikor az ember könyvet ír, akkor megpróbál valamilyen rendszert kialakítani. Például, hogy olyan verseket írjon át, amelyeket a gyerekek ismernek, vagy inkább a gimnazisták tankönyveiben szereplő költeményeket. Mindig a bőség zavarában szenvedünk. Általában ez adja magát – osztotta meg velünk Lackfi János.

Az est során a költő több ilyen átiratot olvasott fel, amelyek elnyerték a közönség tetszését. Az író-olvasó találkozó nagyon jó hangulatban telt, a publikum vidáman fogadta a költő történeteit és verseit. Az esemény végén sokan közös fényképet kértek a szerzőtől, és dedikálták vele kedvenc Lackfi-köteteiket.

Fotó és szöveg:
Szalma Brigitta

Szóló szőlő, mosolygó alma

Tájol a Zentai Magyar Kamaraszínház a *Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack* című zenés mesejátékával, melynek magyar népmese adta az alapját. Épp ezért ajánljuk figyelmetekbe!

Az előadást Krizsán Szilvia színművész rendezte, közreműködik a Fokos zenekar.

Május huszadikán a topolyai közönség láthatta az előadást, júniusban a bácsfekete-hegyiek nézhetik meg.

T. O.

Olvasni jó!

Felolvasási versenyt tartottak a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon

A szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Hallgatói Önkormányzata az idén második alkalommal rendezett felolvasási versenyt. A megmérettetésre május 10-én került sor a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon. A versenyen az általános iskolák alsó osztályosai vettek részt, akiknek egy kötelező, illetve egy általuk választott szöveget kellett felolvasniuk. A diákok a Magyar Szó, a Forum Könyvkiadó Intézet, valamint lapunk közös kiadásában megjelent Tigrislelek című prózakötetből válogathattak. Mint Béres Szinitától, a verseny szervezőjétől megtudhattuk, hetvenkilenc gyermek jelentkezett be a megmérettetésre.

– A résztvevők Szabadkáról, Újvidékről, Temerinből, Kishegyesről, Óbecséről, Horgosról, Kispiaclról, Oromról és Bajmokról érkeztek. Kellemes és vidám volt a verseny hangulata, mivel nagyon sok gyermekkel vagyunk körülvéve – mondta **Béres Szinita**.

A felolvasási verseny zsűrijében **dr. Beke Ottó, Buzás Brigitta, dr. Hózsa Éva** és **Huszka Márta** foglaltak helyet. A diákzsűri tagjai **Dudás Zsófia, Molnár Orsolya, Német Petra** és **Smit Sarolta** voltak.

Az első osztályosoknál **Barát Anna**, a kispiacl Kárász Karolina Általános Iskola tanulója végzett az első helyen. **Erdősi Viktor** az újvidéki József Attila Általános Iskolából a második, **Faragó Maja**, szintén a kispiacl Kárász Karolina Általános Iskola diákja pedig a harmadik helyezett. A diákzsűri döntése szerint **Varbai Hanna**, a kispiacl Kárász Karolina Általános Iskola elsőse volt a legjobb.

A második osztályosoknál **Nagy Viola**, a kispiacl Kárász Karolina Általános Iskola diákja diadalmaskodott. A dobogó második fokára **Halasi Hannah**, a szabadkai Jovan Mikic Általános Iskola tanulója állhatott. **Gyivánovity Dominik**, a szabadkai Széchenyi István Általános Iskola második osztályosa lett a harmadik, és ő kapta a diákzsűri díját is.

A harmadik osztályosoknál **Szarka Hanna**, a zentai Emlékiskola tanulója lett az első. **Farkas Larissza**, az óbecsei Petőfi Sándor Általános Iskola diákja végzett a második helyen, valamint ő kapta a diákzsűri díját is. **Márton Ferenc**, a szabadkai Jovan Mikic Általános Iskola tanulója harmadik helyezést ért el.

A negyedikeseknél **Csernyák Veronika**, a temerini Kókai Imre Általános Iskola tanulója lett az első, **Bózsits Noémi**, a szabadkai Széchenyi István Általános Iskola diákja pedig második helyezést ért el. A dobogó harmadik fokára **Tóth Vilmos** állhatott, aki szintén a temerini Kókai Imre Általános Iskolából érkezett. A diákzsűri az oromi Arany János Általános Iskola tanulóját, **Sándor Heidit** találta a legjobbnak. Különdíjban részesült **Sebenyi Antónia** a kispiacl Kárász Karolina Általános Iskolából, valamint **Csordás Dorka** a kishegyesi Ady Endre Kísérleti Általános Iskolából.

Szab

Fotó: Szalma Brigitta

A legkisebbek is jól felkészültek a megmérettetésre

BÁCSFEKETEHEGYI GYERMEKSZÍNHÁTSZÓ MŰHELYTALÁLKOZÓ

A Palicsi Színhátszó Grund nagycsoportja jutott tovább

Május második hétvégéjén nagy sikerrel tartották meg a XII. Bácsfeketehgyi Gyermekszínhátszó Műhelytalálkozót. A kétnapos találkozóon a közönség nem kevesebb, mint 24 előadást láthatott, 18 vajdasági településről érkező fiatal színhátszók bemutatásában.

Az előadásokat szakbizottság értékelt, tagjai **Kaposi László** drámatanár, rendező, **Lipták Ildikó** színész, drámatanár és **Béres Márta** színművész voltak. Nem rangsoroltak, viszont első alkalommal minősítő rendszerben értékelték, a csoportok arany, ezüst és bronz minősítést kaptak. A bácsfeketehgyi találkozó a Weöres Sándor Országos Gyermekszínhátszó Találkozó és Fesztivál vajdasági selejtezője, így a legjobbnak minősülő produkció továbbjut az országos találkozóra. Ezúttal a megtiszteltetés a **Palicsi Színhátszó Grund nagycsoportját** érte, melynek tagjai Bácsfeketehgyen a **Rómeó és Júlia** című előadással arattak le a babérokat. Rendező: **Kalmár Zsuzsa**.

A rendezvénynek az idén is egy észéki színhátszó csoport volt a vendége, de bemutatkoztak az Újvidéki Művészeti Akadémia másodéves színészhallgatói is. Az úgy volt, hogy... című meseadaptációjukkal. Ezenkívül tartalmas műhelymunkák tarkították a két napot. A házigazda Mess Attila volt, a szervezők pedig a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség.

Fotókkal nehéz érzékeltetni a két tartalmas nap hangulatát, ám bízunk benne, hogy akik részt vettek a találkozón, sokat tanultak, tapasztaltak, miközben jól szórakoztak is.

Óbecsei diadal egy nemzetközi rajzpályázaton

Az óbecsei Petőfi Sándor Általános Iskola másodikos diákja, **Török Írisz** nagy sikert ért el rajzával, melyet Az óriási papagájom címmel készített. **Vastag Géber Judit** tanítványa első helyezést ért el az Azerbajdzsáni Köztársaság Oktatási Minisztériuma és a Szerb Köztársaság Oktatási, Tudományügyi és Technológia-fejlesztési Minisztériuma által szervezett III. Nemzetközi gyermekrajzpályázaton. Honnan az ötlet, hogy éppen papagájt rajzoljon? – kérdeztük a díjazottat.

– Van egy Csóri nevű papagájom, azt rajzoltam le. A tanító néni ajánlatára aprólékosan ki is festettem – mondta Írisz.

K. E.

Mi fán terem a (dráma)játék?

A topolyai Juhász Erzsébet Könyvtárban ismét megrendezték a Mi fán terem? sorozatot, melynek témája ezúttal, egészen pontosan május 4-én a (dráma)játék volt. A foglalkozást **Berényi Sarolta** és **Ristić Anita**, a budapesti Nyitott Kör Egyesület Európai Szolidaritási Testület önkéntes és munkavállaló projektjének résztvevői vezették.

Anita elmesélte, hogyan készültek, mit csináltak a foglalkozáson:

– Sokat gondolkodtunk azon, hogy milyen témával foglalkozunk – a két feltétel, melyet szem előtt kellett tartanunk, az volt, hogy beférjen kilencven percbe, és hogy a foglalkozás a célcsoport korához legyen igazítva. Mivel másodikosokkal játszottunk, az ő tudásszintjükhöz mérten kellett megtervezni és levezetni a foglalkozást, amikor a közösségi lét, a csoportos döntések kerülnek fókuszba. Történetünkben erdei állatokat játszottunk, melyek békésen éltek egymással, majd ezt a békés életet minden éjjel egy idegesítő vijjogás zavarta meg, mely, mint később kiderült, egy sástól eredt. A fő kérdés az volt, hogy befogadják-e a közösségbe, vagy küldjék el. Ez a történet egy kicsit rámutat az iskolai kirekesztésekre, a diákok helyzetére, akiket másságuk miatt bántanak – ezzel is szerettük volna felébreszteni a gyerekekben a nyitottság és a befogadás fontosságát – mondta Anita.

Sarolta kifejtette, hogyan érezték magukat a foglalkozás során:

– Mivel a drámajáték arra alapoz, hogy a játék segítségével vonja be a résztvevőket egy történetbe, és mivel a gyerekek szeretnek játszani, így nagyon szeretik az ilyen foglalkozásokat. Még egyikünk sem dolgozott ilyen fiatal gyermekekkel, ezért volt bennünk egy kis félelem az ismeretlentől, de ez hamar elmúlt, hiszen a gyerekek aktívak voltak.

T. O.

Múltunk képei fotópályázat

A Dunastart Civil Szervezet a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Támogatásával **FOTÓPÁLYÁZATOT** hirdet **Múltunk képei** címmel.

A pályázatra általános iskolások és középiskolások jelentkezését várjuk. A pályázat célja, hogy a környékünkön fellelhető magyar építészeti örökségünket felkutassák, megörökítsék, és azt digitális formában – fényképben elküldjék. Lehetnek ezek épületek, épületgyütések, homlokzatok, egyéb részletek, szobrok vagy más építmények, például egy gémeskút.

A munkákat 2019. június 1. és 15. között kell feltölteni a Dunastart weboldalára: www.dunastart.com

A munkákat szakzsűri bírálja el. A legjobb munkákat kiállításal egybekötött ünnepség keretében díjban részesítjük. Dunastart Civil Szervezet, Duna utca 3, Újvidék, dunastart.ns@gmail.com

Lepkék, virágok és mi

Pénteken a Kortárs Galériába vezetett el bennünket a Tancsi. Megtekintettük a belgrádi Selma Đulizarević Karanović művészno érdekes kiállítását.

Amikor megérkeztünk, először is körbevezettek minket az épületben. Megcsodáltuk a gyönyörű ruhakölteményeket, érdekes festményeket. Csodálkoztam, hogy mindegyik képen lepkék, virágok voltak. Megnéztük az egyik öltözőfülkét, amely mögé a Tancsi is bement, majd úgy csinált, mintha átöltözne.

Miután körbejártuk a palotát, mindenki lerajzolhatta a saját csodakertjét, illetve ruhatervét.

Legérdekesebb az volt a számomra, amikor az igazgató bácsi azt mondta, hogy ő tud egy dolgot, amit régen az abroncsos szoknyát viselő nénik biztosan nem tudtak megtenni...Mikor megkérdeztük, mi volt az, azt válaszolta: pisilni.

Babcsányi Léna, 1. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

NövekedjeteK...

A nyíracsádi (Magyarország) Szent Piroska Görögkatolikus Általános Iskola által meghirdetett NövekedjeteK a szeretetben című rajzpályázaton **Lovas Réka**, a szabadkai EmArt Műhely növendéke 2. helyezést ért el. Oklevelet és mellé húsz ezer Ft játékvásárlási utalványt nyert.

Együtt a család

Nagy családban élek. Négyen vagyunk testvérek, egy fiú és három lány.

Általában hétvégén van együtt az egész család. Amikor jó az idő, akkor kint sütünk vagy főzünk. Míg anya elkészíti az ételt, addig mi játszunk a testvéremmel, vagy beszélgetünk a héten történt dolgokról. Aztán a húgaimmal megerítjük az asztalt.

Mozgalmas étkezésünk van a kisöcsém miatt, mert szeret mindent megnézni, ami az asztalon van.

Aztán lepakoljuk az asztalt, és mindenki elvonul a szobájába. Jó a családdal eltöltött idő.

Éjető Dorina, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

Az én testvérem

Nekem két testvérem van. Az egyiket úgy hívják, Julcsi, a másikat pedig Ági. December végén megtudtuk, hogy lesz még egy zsebibaba. Julcsi télen mindig, ha esik a hó, kiszalad az udvarra, és elkezd építeni az öt hóembert. Utána én is csatlakozom hozzá. Két óra után elkészül az öt hóember. Bemegyünk ebédelni, és már szaladunk is ki szánkózni az utcára, majd egyenesen ki a rétre a kutyámmal, Cosinussal. Egy jó ideig nem találtuk Cosinust, mert ő fehér kutya. Ő is kifutotta magát, és indulhattunk haza. Cosinus talált egy árkot, és beleugrott. Beszakadt alatta a jég, de ki tudott úszni a partra. Így telik a mi havas napunk.

Folberth Péter, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

Nem tudom, melyik útra lépjek

Nem tudom melyik útra kellene lépnem. Hamarosan össze kellene szednem a gondolataimat, hogy egy olyan döntést hozzak, ami meg fogja határozni az életem.

Eddig tanultam és tanultam, de nem vettem észre, hogy már itt vagyok a nyolcadik osztály második felében, ami azt jelenti, hogy pár hónap, és itt az érettségi, valamint a pályaválasztás. Hogy hova is fogok menni, azt még nem tudom, őszintén a szüleimmel le sem ültem még ezzel kapcsolatban egy komoly beszélgetésre, meg nem nagyon gondolkodtam ezen még.

Amikor elkezdtem hegedülni, felmerült bennem a kérdés: biztosan akarom ezt? Akarok én zenész lenni? Mindenesetre nem szerettem volna abbahagyni, mivel én könnyörögtem a szüleimnek és a mamámnak, hogy vegyenek egyet, ezért nem szerettem volna elszomorítani őket. Az elején, bevallom, nagyon nehéz volt, de a későbbiekben annak ellenére, hogy nehéz, szeretem, megszerettem a hegedűt. Amikor már négy éve jártam Csantavéren hegedülni, elhunyt a tanárom, ezért én szerettem volna, ha a zeneiskolában folytatom tanulmányaim. Be is iratkoztunk, és örülök neki, mert még mindig oda járok. Az egyik tervem az lenne, hogy a Szabadkai Zeneiskolába megyek, ha sikerül leraknom a zenei alapfokot. Ha véletlenül nem tudnám folytatni a zenét, nem vesznek fel zeneakadémiára, akkor nem tudnék mit kezdeni. Így anya szavára hallgatók, ezt mondta:

– Ha nem tudod, hogy hogy legyen, a gimnázium a legjobb választás.

Ezért szeretnék a Svetozar Marković Gimnáziumba menni.

Remélem, nem fogom megbánni, de ez csak majd a jövőben derül ki.

Hajdú Sándor, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Szerelmes letterem

Azt szokták mondani, hogy a szerelem nagyon szép dolog. Hát, hogy is mondjam, ez talán szerintem is így van.

Ami velem történt, ez szép is volt. Eléggé régen történt, van annak már két vagy három éve is, akkor, amikor osztálykirándulásra mentünk. Hogy hová, azt már elfelejtettem, hiszen olyan régen történt, és ez már nem is annyira fontos. Az viszont igen, hogy megpillantottam egy lányt a másik osztályból. Akkor láttam életemben először. Hirtelen úgy éreztem magam, mint ahogyan még azelőtt soha. Mintha megbabonázott volna.

Ha megkérdezték volna, talán még azt sem tudtam volna megmondani, hogy hívják. Hogy velem ilyesmi történjen? Nem létezik. Akkor még saját magamnak sem tudtam bevallani. Most már azonban tudom, szerelem volt ez első látásra, mégis hátat fordítottam és elmenekültem, még csak azt sem tudtam, hogy hívják. Később persze bántam, de hát ezen már változtatni nem lehet.

Megmaradt tehát egy szép, de kissé szomorú emlék.

Kiss Lehel, 6. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Egy estém a családommal

A nyári estéket gyakran szoktuk a nagyszüleimnél tölteni.

Egyik ilyen alkalommal azt beszéltek meg, hogy bográcsozni fogunk. Hat óra körül értünk oda, és a mama már főzött is, mi pedig valami játékon törtük az eszünket. Tollasozni mindannyian szeretünk. Anyu, apu, a neném és én voltunk az első párosok. Az első kört mi nyertük a nenámmal. Később a tata és a mama is beszállt a játékba. Időközben a bográcsos is készen lett. A kerti asztalon terítettünk meg. Ez nekem nagyon tetszett, mert szeretek a szabadban enni. Vacsora után még fogócskázunk is. Ezután azt mutogattuk, hogy ki tud jobb bukfeneket, cigánykerekeket és hasonlókat csinálni. Erre ráuntunk, és bújócskázunk még. Mire hazafelé indultunk, már besötétedett, és így eléggé gyorsan el is álmosodtam. A szokásos esti teendők után elég könnyen elaludtam.

Már várom a következő nyári szünetet, hogy az estéket újra a nagyszüleimnél töltsük, jókat sütögezzünk, szórakozzunk.

Firic Viktor, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Anyukám

Az én anyukámat Kornéliának hívják.

Közepes magasságú, barnásszőke hajú, barna szemű. Nagyon kedves, jószívű, segítőkész. Gyakran segít a tanulásban, ha valami nem érthető, kicsit mérges, ha rossz jegyet kapok. Mindig finomakat főz és süt. Ha valahova megyünk, mindig csinosan öltözködik, és kisminkeli magát. A reggelit általában ő készíti, ami számomra nagyon finom. Rendszerető, így a házunkban mindig tisztaság és rend van. Ha el szeretnék menni valahova a barátaimmal, legtöbbször megengedi. Egy feltétellel, ha hív, jelentkeznem kell a mobiltelefonomra. Így tudja, hogy jól vagyok. Nagyon sokat dolgozik, hogy legyen meleg ruhánk és finom ételünk. Az egészségházban fogtechnikusként dolgozik, délután apának is segít az üzletben. Sose kiabál velem, csak szépen megbeszéljük a dolgokat, ha valami nincs rendjén. A titkaimat mindig megőrzi. Támogatja a hobbit, ami a tambura és a néptánc. Hálás vagyok neki, hogy mindenben kiáll mellettem.

Édesanyám! A legszebb szó a világon. Ő, aki életem minden pillanatának részese, gondolataimban mindig ott van.

Pálfi Péter, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

A mi házunk

Jagics Vivien, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

Az újságírók világában

Az interjút Sztánkó Emíliával, az Újvidéki Rádió fiatal újságírójával, szerkesztőjével készítettem.

Mikor döntött úgy, hogy újságírással akar foglalkozni?

– Hát, középiskolában még nem tudtam, hogy újságíró szeretnék lenni. Akkor angoltanárnő akartam lenni, viszont nem sikerült bejutni az egyetemre azok közé, akik a költségvetés terhére tanulhattak. Utána úgy döntöttem, hogy majd még jobban felkészülök az angoltanárnői pályára, de hát mellette még készítek valamit, nehogy megint ne sikerüljön. Egy évvel később felvettek volna angol szakra, de önköltségre. Felvételiztem újságírással is, mert a testvérem akkori barátnője ezt tanulta és nagyon dicsérte. Mondta, hogy ez nagyon érdekes, és mivel mindig is szerettem foglalkozni, nagyon sok fogalmazást írtam, még versekkel is próbálkoztam, szóval én ezt mindig nagyon szerettem, és úgy gondoltam, hogy jó, akkor azt is elkészítem. Oda pedig bejutottam a költségvetés terhére, és hogy megkíméljük a pénztárcát is, meg ha már annyira megtetszett nekem is, akkor így döntöttem az újságírás mellett. Nagyon örülök, hogy így sikerült, mert most már nem nagyon tudom elképzelni magam másik pályán.

Hogyan néz ki egy munkahét?

– A munkahét nagyon változó, mivel nemcsak újságíróként dolgozom, hanem szerkesztőként is, ezért én döntöttem el kéthetente, hogy mi kerül az egészségügyi műsorba. Például télen nyilvánvalóan azzal foglalkozunk, hogy jön a nátha időszaka és akkor megkérdezzük egy orvost arról, hogy felvesszük-e a védőoltást vagy ne, nyáron pedig a pollenről kérdezzünk, tehát a téma attól függ, hogy milyen időszak van. Rendszeresen megyünk terepre. Ez azt jelenti, hogy autóval elmegyünk házhoz az interjúalanyhoz, és kikérdezzük az adott témáról. Általában benne van egy hétben a terep és a szerkesztőségi munka, vagyis műsort is kell vezetni, meg a híradón is dolgozom, ahol különféle témákat dolgozunk fel. Tehát nagyjából én tervezek, de vannak különféle kötelezettségek, amit meg kell csinálni egy munkahéten.

Mennyire fárasztó újságírónak lenni?

– Hát ez egy jó kérdés! Igazából úgy gondolom, hogy minden munka valamilyen szinten fárasztó. Nekem inkább szellemileg fárasztó, mint fizikailag. Tehát nem az a nehéz, hogy elmegyünk valakihez, és interjút készítenek, hanem a nap végére már annyi minden van a fejemben, hogy egyszerűen már nem tudok jegyzetfüzet nélkül élni. Rengeteg telefonbeszélgetés történik egy nap, hogy hozzám ekkor jöhetsz, hozzám amakkor. Vagy például fel kell írni, ha egy kollégának hanganyagot ígérek, és azt is fel kell írni, hogy mikorra, és persze a témát, amit ígértem neki. Annyi mindent kell fejben tartani! Ezért notesz nélkül lehetetlen újságírónak lenni. Igazából az a fárasztó, hogy mindig naprakésznek kell lenni, mindig meg kell csinálni azt, amit megígértünk, hogy számíthassanak ránk, és a saját műsorunkat is el kell készíteni. Folyamatos stressz alatt vagyunk, mert ha mi nem csináljuk meg, akkor a hangtechnikus zenét adhat szöveg helyett, ami nem túl jó.

Hogyan tölti szabadidejét?

– Október óta egy kicsit több szabadidőm van, mert közben befejez-

Szitakötő

Vas Dávid, 5. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

tem a mesterképzést is, és szinte csak azzal tudtam foglalkozni. Szabadidőmben nagyon szeretek olvasni és filmeket nézni, szinte minden kategóriát, sorozatokat is. Ami lehet, hogy nem túl jó dolog, mert, mondjuk, egy sorozatból nem tudom, mennyit tanulhat az ember, viszont az olvasásból biztos sokat, az nagyon hasznos.

Milyen tervei vannak a jövőre nézve?

– Hát, huszonhat évesen azt mondhatom, hogy a családalapítás van még előttem. Természetesen szeretnék itt maradni és dolgozni az Újvidéki Rádióban, még nagyobb sikereket elérni a munkában.

Milyen érzés a mikrofon másik oldalán lenni?

– Ez is egy jó kérdés. Furcsa, nagyon-nagyon furcsa érzés. Szerintem sokkal könnyebb azon az oldalon lenni, ahol most te vagy, akármennyire is nehéznek tűnik. Nekem az a könnyebb, mert én azt tanultam, azt szoktam meg. Volt arra példa, hogy kamera elé kellett állni, a tévének nyilatkozni és akkor nagyon ideges voltam, szóval ez tényleg nem mindegy. Én is mindig mondom az interjúalanyoknak, hogy nem kell félni, nem történik semmi, ne legyen ideges. Viszont tényleg az történik, hogy nem olyan egyszerű beszélni mikrofon előtt, mert, ugye most nem kérdeztél semmi nehezet, mégis, nem mindegy az embernek saját magáról beszélni. De azért jó érzés volt!

Köszönöm a beszélgetést Sztánkó Emíliának, és további sikert kívánok az újságíráshoz.

Gábor Beáta, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Az én anyukám

Az anyukámat Ladányi Nagy Krisztinának hívják. Az idén december 18-án lesz 43 éves.

A zentai egészségházban dolgozik a szemészetben, mint nővér. Már 22 éve ez a munkája, szereti, és szerintem jól is végzi. Középmagas természetnek tartja magát, én inkább magasnak mondanám. A testsúlya megfelel a magasságának. Barna, hosszú haja és zöld szeme van. Ennyit a külsejéről.

Most inkább arról írnék, milyen is ő valójában. Figyel rám, elbeszélgetünk bármiről. Ha valami gondom van, megoszthatom vele. Igyekszik megoldani ezeket, egy kicsit a barátnóm is. Amikor beteg vagyok, mindig ápol és vigyáz rám. Ha kigondolom, hogy mit szeretnék, legtöbbször megkapom tőle. Igyekszik teljesíteni a kívánságaimat. Szeretek vele vásárolni, sétálni, játszani, beszélgetni.

Remélem, mindig jól megleszünk egymással. Ilyen az én anyukám, akit mindig szeretek, és ő is engem.

Ladányi Eszter, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Víz alatti utazás (Képzletbeli fogalmazás)

Egyszer Álomországba egy különleges vándor érkezett, aki azt állította, hogy csodatevő elixírt árul. Én kíváncsiságból vettem egyet. Meg is ittam.

Pár óra múlva furcsa érzés kapott el, majd egy különös ajtón kellett átmennem. Víz alatt találtam magam. Furcsa volt, mert nem láttam üveget, és nem is voltam egy tengeralattjáróban. Végül nem tartott sokáig, mert egy polip elbűvölt. Körbevezetett az egész óceánon. Láttam cápát, tengeri sünt, csillagot, teknőst és még egy bálnát is, ami....

Plöccs! Hideg vizet éreztem...Anyu szólt:

– Már órák óta ebresztgetlek. Itt a ruhád, cseréld ki a pizsamádat!

Még most is a víz alatt lennék, ha anya le nem öntött volna...

Farkas Larissa, 3. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse 9

KLÍMAVÁLTOZÁS

Európának nem egy, hanem 2,8 Földre lenne szüksége?!

Ha a világon mindenki úgy élne, mint az átlag európai lakos, a természet ideai erőforrásait május 10-ig teljesen ki is merítettük volna, és nagyjából 2,8 bolygóra lenne szükségünk a fennmaradáshoz – olvasható a Természetvédelmi Világalap (WWF) közleményében.

A Global Footprint Network adatai szerint tavaly augusztus 1-jén léptük át azt a dátumot, amikor az emberiség fogyasztása túllépi azt a mennyiséget, amelyet a Föld egy év alatt képes újratermelni, az év hátralévő részében a Föld csupán „hitelezte” az erőforrásait az emberiség számára. A fogyasztás mértékét tekintve ez egy globális átlag, ami országonként más és más képet mutat.

Az európai túlfogyasztás napjának dátumát úgy állapítják meg, hogy összehasonlítják az egy lakosra jutó ökológiai lábnyomot a globálisan rendelkezésre álló, egy személyre eső biokapacitással.

– Ha a világon mindenki ugyanolyan ökológiai lábnyommal rendelkezne, mint az átlag európai lakos – például ugyanannyi szén-dioxidot bocsátana ki, ugyanannyi élelmiszert,

rost- és faanyagot használna, és ugyanannyi beépített területet foglalna el –, akkor május 10-éig az emberiség annyit használna el a természet erőforrásaiból, amennyit bolygónk egy egész év alatt tud megújítani – figyelmeztetnek a szakemberek.

Más szóval az EU lakosai jelenleg kétszer annyi erőforrást használnak fel, mint amennyit annak ökoszisztémája képes megújítani. Az EU lakossága a Föld biokapacitásának majdnem 20 százalékát használja fel, miközben a világ populációjának összesen 7 százalékát foglalja magában. Így 2,8 bolygóra lenne szükségünk, ha mindenki olyan ütemben fogyasztana, mint egy átlagos EU-lakos. Ez jóval felülmúlja a világlátlagot, ami körülbelül 1,7 bolygónak felel meg.

Az adatok lényeges különbségeket mutatnak a tagállamok fogyasztási szokásai között. Szerbia, és benne mi, vajdaságiak valószínű nem tartozunk az élbolyba, hisz az életszínvonalunk sem magas. Luxemburg az első olyan EU-s ország, amelyik mindössze 46 nappal az év kezdete után elérte túlfogyasztásának nap-

ját, míg Románia az utolsó helyen van, mivel az egész évre rendelkezésre álló erőforrásokat 192 nap alatt használja fel.

A bolygó túlterhelése a biológiai sokféleség drasztikus csökkenéséhez vezetett, és mára többek között olyan problémákat okoz, mint a halállományok zsugorodása, vízhiány, talajerózió, levegőszennyezés vagy az éghajlatváltozás, ezek pedig fokozzák az extrém időjárási körülményeket, az aszályokat, árvizeket és tűzvészeket. (MTI)

A teljes Wikipédia és sok könyv szóródott szét a Holdon

Technikai és kommunikációs hibák miatt nem tudott landolni a Holdon az izraeli Beresit szonda, április közepén a Holdba csapódott, „rakománya”, az emberiség fontos tudnivalóit tartalmazó lemezek pedig szétszóródtak az égitesten. A kutatók azóta is keresik, csak azt nem tudják, hol kellene.

A Beresit érdekessége, hogy nemcsak egy sima szonda volt, fontos rakományt vitt magával, ezt az eszközt megpakolták az emberiségről szóló tudnivalókkal, többek közt a Wikipédia másolatával, és több ezer kötetnyi könyv digitális változatával. Az úgynevezett Arch Lunar Library csomag 100 gigabájtnyi adatot tartalmaz, melyeket 25 nikkellemezen helyeztek el a projekt felelősei.

A csomag ezután került a Beresit fedélzetére, onnan pedig – sikeres leszállás esetén – a Holdra, hogy ha az emberek már nem lesznek, legyen valami nyomunk, amiből következtetni tudnak az életünkre, szokásainkra, és arra, milyen nyelveket beszélünk. Noha a csomag megérkezett a Holdra, a szonda becsapódásával a lemezek szétszóródtak az égitesten.

A lemezeket készítő cég szerint a csomag biztosan nem sérült meg a szonda darabjaira törésével, mert ilyen helyzetre is felkészítették. Ez azt jelenti, hogy a felküldött adat valahol most is ott van a Holdon, már csak azt kellene tudni, pontosan hol ért földet (illetve Holdat). A csomagot összeállítók viccesen meg is jegyezték, hogy a lemezek szétszóródásával egy könyvtárat hoztak létre a Holdon. (hvg.hu)

ROBOTIKA

„Állati” ötletek robotok készítéséhez

Gépek tervezéshez mérnökök gyakran vesznek ötletet a természetből, különösen az állatvilág lakói szolgálnak jó tippel.

Ezeket a robotokat még nem láthatjuk túl gyakran, hiszen egy részük kísérleti stádiumban van, egyes modellek pedig speciális kutatási célokat szolgálnak, mindenesetre jó tudni, hogy egy csomó „állati” tulajdonságot jól lehet használni mesterséges formában is, ha minden kötél szakad.

Robobee

A Harvard és a Northeastern Egyetem azért hozta létre ezt a mesterséges méhet (robobee), hogy ha az igaziak kihalnak, ne szűnjön meg a növények beporzása. Robert Wood a National

Geographic ösztöndíjasa is részt vett a fejlesztésben. Persze jó kérdés, mennyire valószínű ilyen apróságokkal pótolni a világ összes méhét, de az örömteli, hogy a lehetőség már adott.

Robothal

A kinézetében eltéveszthetetlen szerkezet a vízszennyezettséget méri, annak reményében, hogy hamarabb veszi észre a veszélyt, mint ahogyan az pusztítani kezdene, de a robothal akkor is hasznos lehet, amikor már nem célszerű búvárokat küldeni a vízbe. Habár a képen nem érződnek az arányok, de a robothal 1,5 méter hosszú, és képes a víz alól is adatokat küldeni a felszínre, ahol azokat ki tudják elemezni. (24.hu)

Mi újság rigóéknál?

A lombos erdők egyik színpompás lakója, a sárgarigó csak április legvégén vagy május első napjaiban érkezik vissza Afrikából. Ekkorra a fák koronájában megjelennek a fő táplálékot jelentő hernyók, így a párok május második felében a madárvilágban is egyedülálló, művészi fészket építenek.

A koronában levő villás ágra alulról szövik, fonják a kosár alakú fészket, s a tojó abba rakja általában négy tojását. A fiókák tizennégy-tizenhat nap alatt kelnek ki, s körülbelül ugyanennyi

idő kell ahhoz, hogy elhagyják a fészket. Eleinte még nem tudnak repülni, ezért a szomszédos ágakon üldögélnek, s ott várják eléssel érkező szüleiket.

Az öreg madarak ezekben a napokban különösen izgatottak, s a kis őrgébicshez hasonlóan bátran nekitámadnak az arra tévedő ragadozóknak, varjúféléknek. A fekete rigók fiókái már akkor elhagyják a fészket, amikor még nem tudnak repülni.

A váratlanul elénk kerülő, rövid farkú, látszólag elhagyottan ugráló kisrigó nem árva. Ha elbújunk egy fa mögé, megfigyelhetjük, hogy szülei, a koromfekete tollazatú, sárga csőrű hím, valamint a barna színű tojó rendszeresen eteti a csőrében hozott eleséggel a bokrok alatt rejtőző fiókát. Nem véletlen, hogy a rigófélék, de a poszáták és más madarak fiókái is látszólag korán, idő előtt elhagyják a fészket.

Sch. E.

Otthont épít a füstifecske

A villás farkú füstifecskeknek a tanyasi vagy falusi istállóok gerendáin épült fészkeiben május végén, június elején már nagyobbacska fiókák várhatóak. Az öt sárga csőrű kisfecske egymás mellett szorong a lassan szűknek bizonyuló fészkekben. Fejükét a fészkek peremén nyugtatják, fekete szemüket az ajtóra vagy az istállóablakra függesztik, ahonnét a szüleiket várják. Fecskefészket bizonyára sokan láttatok már, de valószínűleg kevesen gondoltok arra, hogy mennyi munkával jár egy ilyen kis remekmű elkészítése. A füstifecskek hétszázötven ezer-négy száz, egyenként átlagosan 0,48 gramm tömegű sárgalacsint hordanak fészük megépítéséhez, néha tekintélyes távolságból. Szakértők kiszámították, hogy a fecskepár az anyaggyűjtés idején átlagosan 220 kilométert repül a táplálékkeresésen kívül.

Alkalmas helyen létesített, mesterségesen nedvesen tartott sárgyűjtőhelyekkel nagyon sokat segíthetünk az otthonukat építő madaraknak.

Az emberiséget hosszú évezredek óta lenyűgözi és csodálattal tölti el az őt körülvevő élő természet sokszínűsége, változatossága és az egyes növényfajok különlegessége. A tudósok szerint kb. 3,8 milliárd évvel ezelőtt sejt-mag nélküli egyszélű élőlények megjelenésével alakult ki az ÉLET. Az első kezdetleges élőlények olyan mikroorganizmusok voltak, amelyek feltehetően már fotoszintézist is végeztek. Számos földtörténeti korszakon át, hosszú évmilliárdokig tartott az a fejlődés és átalakulás, amíg a növények a vizekben és a szárazföldön meglepedtek. A kietlen sziklák, tűzhányók és mérges gázok barátságtalan vidékét a növények változtatták át és tették az emberek számára lakhatóvá. A Földön minden egyes növényfajnak (kb. 600.000) megvan a behatárolt természetes élőhelye.

A legfinomabb fűszernövény a VANÍLLA (*Vanilla planiflora*), amely egy Mexikóban ősho-

nos liánszerű, kúszó orchideaféle termése. Fűszerként már az aztékok is használták, és akkori értékét az is bizonyítja, hogy ezzel még adót is fizettek akkoriban a spanyoloknak, akik végül is Európába hozták a növényt. Ma már a világ számos országában, így pl. Braziliában, Sri Lankán, Tahitin és legfőképpen Madagaszkáron is nagyüzemben termesztik. A vanília levelei sötétzöldek, fürtökben nyíló virágai pedig sárgászöld színűek. A termése általában 16-30 cm hosszú hengeres toktermés, amely 1-3%-ban vanilozidot tartalmaz. A még zöld, éretlen terméseket kis idővel a beérésük előtt szedik le. Hosszú ideig szárítják őket, és ezalatt a termések teljesen megfeketednek, üde, édeskés vaníliaillatot árasztva magukból. A vanília az egész világon az egyik legjobban kedvelt fűszer, és manapság már a kozmetikai iparban is alapanyagának számít.

A legöregebb fa a SZÁLKÁSTOBOZÚ FENYŐ (*Pinus aristata*). Egyedei, a legrégebb

Legek a növények között

óta élő szervezetek a kelet-kaliforniai Fehérshegységben (White Mountains) találhatóak, ahol már találtak egy 4844 éves fát. Több olyan példány létezik, amelynek kora már a 4000 évet is meghaladja. A fák életkorát egy kis vékony szondával állapítják meg. Ezt fúrják be a fa törzsébe, majd a közepéből kihúzott ceruzavékony hengeren megszámlálják az évgyűrűket. Ettől az eljárástól nem károsodik a növény, mert a fenyőgyanta hamar eltömiti a lyukat.

A leghűségebb virágos növény a FEDELÉKES KÖTÖRŐFŰ (*Saxifraga oppositifolia*), amely Grönland északi részén él, de magasabb hegységekben, pl. a Magas-Tátrában is előfordulhat. Kicsi, élő, kúszó növény, amely kedveli a félig árnyékos, nedves helyeket. Levelei húsosak, szélükön csillók találhatóak. A hideg nem árt neki.

A három fazék

Élt réges-régen egy vénséges vénember meg a felesége. Nem volt nekik gyermekük, aki eltartsa őket. Nem volt egyebük három nagy fazéknál. Látta a három fazék az öregek nyomorúságát, megsajnálta őket. A legnagyobb fazék leszállt a polcra, le a padlóra:

– Kedves gazdám, engem őrző kedves gazdám, hadd menjek el meggazdagodni, pénzt szerezni.

– Eleresztelek, bár nagyon kedvellek, te fazék. No, menj hát utadra! Isten áldjon!

Útnak eredt a fazék, gurult, gurult, gurult, hengeredett, egyszer egy patak partjára ért. Látja, hogy a patakban két lány ruhát öblöget. A két lány beszélget, s fazék fülel, mit beszélnek a lányok. Az egyik mondja:

– Hová tesszük a ruhát, ha kiöblögettük? A másik mondja: – Nézd csak, ott a sövény mellett van egy fazék. Eriggy, hozd ide, aztán belerakjuk a ruhát. Így is történt.

A leány odavitte a fazekat, belerakták a ruhát. Amikor a vállukra akarták venni, a fazék leugrott, és elkezdett hengeredni, gurult-gurult lefelé. A lányok utána futottak, de hiába, nem érték utol. A fazék hazagurult, neki-koppant az ajtónak:

– Gazdám, kedves gazdám, nyisd ki az ajtót. Eressz be! – kiáltotta vidáman.

A gazda kiment, kinyitotta az ajtót, a fazék begördült, és így szólt: – Nézzétek, sok szép ruhát hoztam nektek! Az öregek kivették a fazékból a ruhát, a kemencére rakták, megszáritották. Mégiscsak enyhült a nyomorúságuk. Egy szép napon meg a középső fazék gördült le a polcra, le a padlóra. Azt mondja a középső fazék:

– Kedves gazdám, engedj el engem is meggazdagodni, pénzt szerezni. Felelt erre a gazda:

– Nem bánom, menj, gazdagodj, szerezz pénzt!

A fazék kigurult a ház ajtaján, ki a pitvaron át az utcára. Gurult-gördült az utcán, kiért az erdőbe, s látja ám, hogy gazdag kereskedők éppen a pénzükön osztozkodnak.

– Szétszóródik a pénzünk, be kellene tennünk valamibe – mondja az egyik kereskedő. Mondja a másik:

– Nézd csak, ott egy fazék a fa mellett, hozd ide, hadd rakjuk bele a pénzt.

Így is történt, egyikük odavitte a fazekat. Mikor a fazék megtelt, elkezdett hengeredni-gurulni. Futottak utána a kereskedők, de hiába, csak nem érték utol. Hazagurult a fazék, neki az ajtónak.

– Nyissátok ki! – kiáltotta vidáman. A gazda kinyitotta az ajtót, a fazék begördült a szobába.

– Nézzétek, mennyi pénzt hoztam! – mondta. Az öreg házaspár meggazdagodott. Most már jólétben, boldogságban éltek. Egyszer csak a harmadik fazék is legurult a polcra, le a padlóra, és így szólt:

– Most én megyek vagyont szerezni. Gazdájá felelt:

– Eriggy hát, szerezz vagyont! A fazekat kiereszti, gurul a pitvaron át, gurul az utcán át, egyszer csak látja, hogy két szép szál legény jön vele szemben.

– Nézd csak, ott egy fazék! – kiált fel az egyik legény, azzal odamegy, s venné fel a fazekat.

Igen ám, de a fazék füle becsípte a legény ujját. A fazék gurulni kezd, viszi a legényt, a másik meg utána, egyenest az öregek házához.

Bekopogtatott a fazék az ajtó:

– Nyiss ki, gazdám, kedves gazdám, eltartót hoztam nektek, fogadjátok őket fiatokká!

Az öregek kinyitották az ajtót, és látták, hogy két szép szál legény áll az ajtóban. A legények árvák voltak, szívesen ott maradtak. Most már hát gyermeke is volt a vénséges vén apónak meg anyónak. A fiúk szorgalmasan dolgoztak, aztán megházasodtak, feleségül vették a két lányt, akinek a mosott holmiját hazagurította az első fazék. Azóta is boldogan élnek valamennyien.

Jules Verne

Utazás a Föld középpontja felé

(Részlet)

Alászállás a mélységbe

Megkezdődött a valódi utazás. Eddig a fáradság nagyobb volt, mint a nehézségek. Most a nehézségek valósággal a lábunk alatt születtek.

Valójában még nem is mélyesztettem tekintetemet abba a kifürkészhetetlen mélységbe, ahová lemerülni készültem. Most elérkezett a pillanat. Még választhattam, hogy részt veszek-e a vállalkozásban, vagy megtagadom a részvételt. De szégyelltem volna a vadász előtt a meghátrálást. Hans olyan nyugodtan fogadta a kalandot, olyan közönnnyel, olyan tökéletes nemtörődomséggel a veszélyt, hogy pirulnom kellett a gondolatra: gyávábbnak bizonyulok nála. Ha egyedül lettem volna a professzorral, előszedem súlyos érveimet, de így inkább hallgattam. Egy röpké gondolatom a szép virlandi lány felé szállt, aztán elindultam a középső kürtő felé.

Mondtam már, hogy az átmérője 30 méter körül volt, a kerülete mintegy 100 méter. Áthajoltam egy kiszögellő sziklán, és lenéztem. A hajam égnék állt, egész lényemen elhatalmasodott a tériszony. Éreztem, hogy a súlypontom áthelyeződik, és a részszépséghez hasonló szédülés száll a fejembe. Nincs mámorítóbb a mélység vonzásánál. Majdnem lezuhantam. Egy kéz visszatartott, Hansé. Úgy látszik, nem vettem elég szédülésleckeét a koppenhágai Frelsers-Kirk tornyában.

De akármennyire futólag merészkedtem is belenézni ebbe a kútba, az alakját megfigyelhettem. Szinte függőleges belső falain sok kiszögellés volt, ez megkönnyíthette a leereszkedést. De ha ily módon lépcső volt is, a korlátja bizony hiányzott. A kút kávájához erősített kötélet megtartott volna bennünket, de hogyan oldozzuk el, ha a végéhez értünk?

Nagybátyám nagyon egyszerű módszerrel segített a gondon. Legombolyított egy hüvelykujj vastagságú, 130 méter hosszú kötelet. Először leeresztette a felét, aztán ráakasztotta egy kiugró látatömbre, és a másik felét ledobta a kürtőbe.

Így mindegyikünk leereszkeszhet, összefogva a kezében a most már biztosan függő kötél két végét. Ha aztán leérvünk 65 méterre, mi sem egyszerűbb, mint az egyik végét elengedve, a másikat húzva, lehozni magunkhoz a kötelet. És ezt megismételhetjük a végtelenségig.

Nagybátyám befejezte az előkészületeket.

– Most pedig foglalkozzunk a poggyással – mondta. – Három csomagra osztjuk, mindegyikünk a hátára köt egyet. Persze csak a törekeny dolgokról beszélünk.

A merész professzor, úgy látszik, bennünket nem számított ebbe az utóbbi kategóriába.

– Hans – folytatta – a szerszámokat veszi a hátára és az élelem egy részét. Te, Axel, az élelem másik harmadát és a fegyvereket viszed, én a maradék élelmet és a kényes műszereket.

– Hát a ruhák, a kötélcsomók, kötélfhágcsók, azokat ki viszi le?

– Lemennek azok maguktól.

– Hogyhogy? – kérdeztem döbbenetben.

– Majd meglátod.

Nagybátyám szívesen és habozás nélkül alkalmazott merész megoldásokat. Utasítására Hans a nem törekeny holmiból egyetlen batyut csinált, gondosan összekötözte, és egész egyszerűen lelökte a mélybe.

A megkavart légrétegek suhogó hangot hallattak. Nagybátyám a mélység fölé hajolva elégedetten figyelte, hogyan szállnak alá holmijaink, és csak akkor emelkedett újra fel, amikor eltűntek a szeme elől.

– Rendben van – mondta. – Most mi következünk.

Hát kérdezem: nem borsódzik-e a háta minden becsületes embernek ilyesmi hallatára?

A professzor magára kötötte a műszeres csomagot, Hans felragadta a szerszámokat, én a fegyvereket. A leszállás sorrendje ez volt: elől Hans, utána a nagybátyám, végül én. Mélységes csöndben haladtunk, csak a lezuhanó sziklatörmelék zaja hallatszott.

Úgyiszlóván csúsztam lefelé, fél kezemmel görcsösen szorítottam a kettős kötelet, a másikkal a szöges botra támaszkodtam. Egyetlen gondolat foglalkoztatott: a félelem, hogy nem találok támpontra. A kötelet nagyon is gyöngének tartottam három ember súlyához, igyekeztem tehát minél kevésbé ránehezedni. Inkább az egyensúlyozás csodáit produkáltam a lávaömlések kiszögelléseiben, amiket a lábam úgy tapogatózott ki, hogy egy kéz se különben.

Hans, amikor az egyik ingó lépcsőfok kimozdult a lába alatt, csak ennyit mondott a maga csendes módján:

– Giv agt!

– Vigyázat! – ismételte meg a nagybátyám.

Fél óra múlva egy sziklára érteztünk, amely erősen beékelődött a kürtő falába.

Hans meghúzta a kötél egyik végét; a másik a levegőbe emelkedett, átsiklott a felső sziklán, és visszahullott, magával rántva a kő- és látatörmelék veszedelmes esőjét vagy inkább jégesőjét. Áthajoltam a keskeny sziklapadon, és megállapítottam, hogy még nem látszik az üreg feneké. Újra kezdtük a műveletet a kötéllal, és újabb fél óra alatt ismét vagy 60 méterrel lejjebb kerültünk.

Nem hiszem, hogy akár a legszenvedélyesebb geológus is megpróbálta volna leereszkedés közben tanulmányozni a kőzet minőségét. Ami engem illet, én csöppet se törődtem velük, nem érdekelt, hogy pliocén, miocén, eocén, kréta, jura, triász korbelti, permi, karbon, devon, szilur vagy kambriumi rétegek-e. De a professzor, úgy látszik, megfigyeléseket tett, talán még jegyzetelt is, mert egyik pihenőnkön azt mondta:

– Minél messzebbre jutunk, annál bizakodóbb vagyok.

Fordította: Veressné Deák Éva

Jules Verne alias Verne Gyula

Verne Gyula, eredeti nevén Jules Verne a tudományos-fantasztikus irodalom egyik megteremtője. Neki köszönhetjük Nemo kapitány történetét, a 80 nap alatt a Föld körül című regényt és sok más fontos könyvet is. A magyar kiadásokban használt Verne Gyula név miatt akár magyarnak is tarthatjuk (ahogyan én is tettem kiskoromban) az egyébként francia író, aki műveiben több mint száz olyan tanulmányt írt le, amelyek egykor tudományos fikciónak számítottak, mára azonban megvalósult vívmá-

nyai az emberi tudománynak. Ilyen az űrhajó, a tv, a légkondicionálás, a hangosfilm és az atom-bomba is. „Minden, amit kitalálok, minden, amit elképzelek, a valóság alatt marad, mert eljön majd a pillanat, amikor a tudomány alkotásai túltesznek a képzelet szüleményein” – jósolta meg Jules Verne.

Vajon mit találhatnak a Föld középpontja felé utazva a fenti részlet hősei? Szándékosan nem akartam túl izgalmas vagy spoilert tartalmazó fejezetet választani. Verne könyvét

fel kell fedezni, hőseivel együtt kell a mélybe ereszkedni, hogy ténylegesen átélhessük az izgalmakat. Természettudományos tudásunk van a Föld középpontjáról: azt nagyrészt magma tölti ki, de sokkal érdekesebb lehet azt megtapasztalni, hogy az írói fantázia miféle világot süllyeszt a földkéreg alá. Ezután pedig mi magunk is meg tudjuk álmodni a magunk földalatti világát.

Jó utazást kíván:

Herédi Károly

ÚJRAÉLEDT A TERMÉSZET

Húsz év alatt négymillió fát ültettek!!!

Brazília egyik esőerdős területe az erdőirtások miatt teljesen kietlen tájjá változott születések előtt, az ezredfordulóra. A faültetésnek köszönhetően azonban ma már helyreállt az ökoszisztéma.

Salgado és Lélia

Bolygónkról az erdőirtások miatt 129 millió hektár erdő tűnt el 1990 óta, ami összességében egy Dél-Afrikával egyenértékű területet tesz ki. Az elképesztő pusztítás miatt nap mint nap számtalan növény- és állatfaj veszíti el élőhelyét, ráadásul az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának mintegy 15 százalékáért is az erdőirtás a felelős. Tehtünk-e bármit egy ekkora mértékű pusztítás ellen?

Sebastiao Salgado brazil fotós és felesége, Lélia Deluiz Wanick Salgado úgy döntöttek, megmutatják, hogy a szenvedélyes és elkötelezett emberek nem ismernek lehetetlent. **A fotós és a felesége erdőtelepítésbe kezdtek, és húsz év alatt 4 millió fát ültettek el a kihalt vidéken.**

Szinte hihetetlen a különbség

Salgado nemzetközileg elismert fényképész, számos neves díjat nyert, és egy tucat könyvet publikált. Az 1990-es évek elején, miután a szörnyű népiertást dokumentálta Ruandában, érzelmileg és fizikailag teljesen kimerülve tért vissza hazájába.

„Amikor visszatértem Brazíliába, megdöbbenve láttam, hogy az addig trópusi esőerdővel borított táj egy kihalt, kopár vidékké változott: az esőerdőt egyszerűen kiirtották. Lélia azonban hitt abban, hogy a kár helyreállítható.”

A föld nagyon beteg volt, mindent elpusztítottak – mesélte Salgado újságíróknak. – A zöldellő fák és a vadon élő állatok teljesen eltűntek, mire hazaértem. Nem hittem a szememnek. A

fákkal együtt eltűntek a vadon élő állatok is. A házaspár erdőtelepítésének köszönhetően mára az állatok is visszatértek a vidékre.

– El is kezdtük a facsemeték ültetését. A fák növekedésének köszönhetően én is újjászülettem. Ez volt számomra a legfontosabb pillanat – mesélte a fotós.

A házaspár egy kis szervezetet alapított az erdőtelepítési projekthez, s ennek köszönhetően az elmúlt húsz év alatt 4 millió fát ültettek el. Őshonos fákat telepítettek, így a térségbe visszatérhettek az egykor itt élő állatfajok is, közöttük 172 madárfaj és 33 emlős faj, valamint 293 féle növény kelt életre. A csoda megtörtént, a természet megújult.

Tudod-e?

...hogymérfestette képeit az ősember?

Az ősembert a létfenntartás vezette a művészetre. A rajznak, festménynek varázslatos erőt tulajdonított. Úgy képzelte, ha lerajzolja a bölényt, ezáltal mintegy hatalmába keríti, s mire a vadászaton szembekerül vele, könnyen legyőzheti. De még inkább, ha az állat testébe nyilakat is rajzol, általuk mintegy előre elejtve a zsákmányt.

...hogymia piramis, és mérfemelték?

A piramis síremlék. A fáraókat temették ide. Az egyiptomiak hitték a halál utáni életben, s ez arra ösztönözte őket, hogy még életükben gondoskodjanak az örök pihenés helyéről. Testüket is azért balsamozták be, hogy minél tovább épen maradjon, s túlvilági életük még biztosabb legyen. A halottakat mindennel elláták, amire szükségük lehet – elképzeléseik szerint – a halál után. Csak a fáraókat temették a piramisokba. Az előkelő réteghez tartozókat (bíró, adószedő, pap stb.) az ún. masztábákba temették. Ezek a síremlékek természetesen nem voltak olyan gazdag díszítések mint a fáraóké.

...hogymekkora a Kheposz-piramis?

Körülbelül egy kilométer a kerülete. Alapjának egy oldala 227 m hosszú, csúcsának magassága a földtől 146,5 m. Ha belépünk a piramis belsejébe, kamrákat találunk, melyek részben a föld felszíne fölött, részben alatta helyezkednek

el. Itt helyezték el a fáraónak szánt élelmet, edényeket, ruhákat, dísztárgyait, bútorait, azokat a dolgokat, amire a halál után szüksége lehet az uralkodónak. A legutolsó kamrában találjuk kőszarkofágba zárt fakoporsóban a fáraó balszamozott testét, a múmiát.

...hogymia a rosette-i kő?

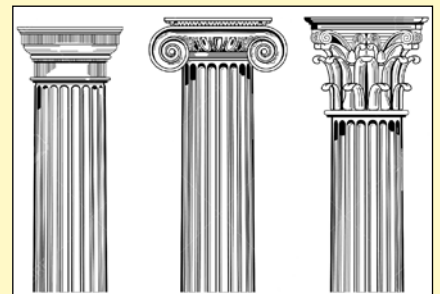
1799-ben Bonaparte Napoleon partra szállt Egyiptomban. Magával vitt néhány tudóst is azzal a szándékkal, hogy amíg ő csatázik, azok forgassák meg kissé a titokzatos földet. Napóleon elvesztette csatáit, de tudósai egy csodálatos írott követ találtak, melynek segítségével megfejtették az egyiptomiak képirását.

...hogymilyen volt a dór oszlop?

Nevét egy ókori törzscsoportról kapta, amely Dél-Görögországban élt. Az oszlopfő az ógörög építészet egyik jellegzetes művészeti eleme volt. Jellegzetessége, hogy nincs lábazata, a törzse vájatokkal díszített, ezen nyugszik a párna formájú összekötő elem, mely egy dísztelen fejben végződik.

...hogymilyen volt a jón (ión) oszlop?

Nevét szintén egy ókori törzscsoportról kapta, amely Peloponnészosz északi részében élt, majd Kisázsia partvidékén telepedett le. Jellegzetessége, hogy többrészes talpazaton nyugszik, amit olykor domborművekkel díszí-

Dór, jón és korinthoszi oszlop

tették. A törzsét szintén vájatokkal díszítették, az oszlopfő pedig csigákban és levéldíszítésekben végződött. Tehát a dór oszlopnál karcsúbb, magasabb és díszesebb volt.

...hogymilyen volt a korinthoszi oszlop?

Ez az oszlop csak az oszlopfő kiképzésében különbözik a jón oszlopfőtől. Uralkodó díszítő eleme az akantuszlevél. Zsúfolt, mozgalmalms díszítésű volt. Eleinte az épületek belső építésében, majd a külső díszítésben játszott nagy szerepet.

...hogymia a Colosseum?

A Colosseum hatalmas amfiteátrum Rómában. Hajdan 50000 néző fért el benne. Vespasianus császár idejében kezdték építeni sportversenyek céljára, és kb. i.e. 80-ban, Titus uralkodása idejében fejezték be. Az amfiteátrum négyemeletes volt, s mind a négy emelet más – görögöktől átvett – építészeti stílusban készült: dór, jón, korinthoszi és vegyes stílusban.

A magyar történelem legnagyobb csatái (14. rész)

A magyar történelem háborúkban és csatákban gazdag ezer esztendejét számtalan ütközet határozta meg. A magyarság harcolt már rögtön honfoglalása után a németekkel, később az ázsiai támadókkal, így a besenyőkkel, tatárokkal, törökökkel, majd a függetlenségét fenyegető osztrák és orosz hadakkal is. Volt, amikor győzött, volt, amikor veszített. A tanulmány 20 csata bemutatásával igyekszik összefoglaló áttekintést adni a magyarok ütközeteiről a honfoglalás korától egészen a második világháborúig. A történelemcikk.hu alapján ebben a félévben bemutatjuk a következő csatákat: pozsonyi (907), muhi (1241), rozgonyi (1312), nikápolyi (1396), várnai (1444), rigómezei (1448), mohácsi (1526), mezőkeresztesi (1596), szentgotthárdi (1664), nagyharsányi (1687), trencsényi (1708), győri (1809), pákozdi (1848), segesvári (1849), temesvári (1849), königrázi (1866), isonzoí (1915), gorlicei (1915), alföldi páncéloscsata (1944), balatoni csata (1945).

A temesvári csata

A csata ideje: 1849. augusztus 9.

A csata helyszíne: a Magyar Királyság délkeleti területén, Temesvár közelében.

Harcoló felek: Az egyik oldalon az 1848/49-es magyar szabadságharcot elfojtani igyekvő Julius Jakob von Haynau tábornagy vezette osztrák főerők sorakoztak fel, velük szemben a Bem József vezette magyar főszereg állt.

A összecsapó erők nagysága: az osztrákok körülbelül 29 ezren voltak, a magyar főszereg pedig 55–57 ezer főt számlált.

A csata lefolyása: A magyar hadvezetés 1849 nyarán – Görgei Artúr ellenkező véleményének dacára – Szeged és Arad térségébe kívánta összehívni a teljes magyar haderőt abban bízva, hogy itt minden kezükön lévő egységet egyesítve még kivívható lesz a győzelem. (Vagy legalábbis képesek lesznek időt nyerni.) Görgei, engedelmeskedve a parancsoknak, meg is indult a kijelölt térségbe, és miközben lekötötte a csapatait üldöző orosz főerőket, augusztus 9-ére Aradra ért! Eközben viszont a Dembinszky vezette magyar főszereg feladta Szegedet, Szőregnél pedig kisebb vereséget szenvedett. Ekkor Dembinszky úgy döntött, hogy nem követi az eredeti haditervet. Bár a kormány arra utasította, hogy Arad felé vonuljon vissza – itt ugyanis a Maros, a magyar kézen lévő vár és a helyi segédcsapatok javítottak volna a magyar esélyeken –, a fővezér inkább az ostromolt Temesvár irányába indult, mondván, egyesülni akar Vécsey Károly és Kmety György érkező csapataival. Dembinszky augusztus 9-én végre elérte az ostromlott várat, serege azonban zilált és kimerült volt. Ezen a napon Kossuth leváltotta őt pozíciójából, és a korábbi erdélyi parancsnokot, Bem Józsefet nevezte ki a helyére. Bem nehéz helyzetben volt, ugyanis az 55 000 fős honvédsereget elődje úgy állította fel, hogy az éppen a balszárnyon – Szakálfalvánál – volt

leggyengébb, ahol a támadás leginkább várható volt. Maga Haynau valóban itt készült az összpontosításra, igaz, nem gondolt arra, hogy már augusztus 9-én ütközetbe bonyolódik a magyarokkal. A csatában a balszárnyat Kmety serege, valamint Gál László ezredes X. hadteste védte, a centrumban Guyon Richárd, a jobbszárnyon pedig Dessewffy Arisztid erői álltak. A honvédek helyzetét rontotta, hogy közvetlenül a hátuk mögött ott volt az ellenséges Temesvár, melynek körülzárására Bemnek egy egész hadosztályt – a Vécsey-féle V. hadtestet – fel kellett használnia. A harcok már a reggeli órákban megkezdődtek, amikor a még felvonuló magyar utóvéd és a Wallmoden-hadosztály között kialakult csetepaté során az osztrák vértések a Nyárad-patak

túlfoldalára szorították vissza a honvédeket. Bem kedvezőnek ítélte meg helyzetét, ezért egy ellentámadással hamarosan visszaverte az ellenséget, ezzel pedig megkezdődött a csata. A nap folyamán aztán – újabb erők bevetésével – hol Haynau, hol Bem kerekedett felül, eközben pedig a Nyárad partján felállított tüzérség révén sikerült stabil állásokat kiépíteni. A 9-én reggel lemondott Dembinszky szerencsétlen döntései azonban még ekkor is képesek voltak kárt okozni: mivel a lengyel tábornok korábban Lugos városába küldte tovább a magyar erők lőportartalékait, a honvédek ágyúi délután 5 óra után egyszerűen elhallgattak. A tűzparbját véget ért, Bem seregei pedig gyakorlatilag hátrányba kerültek a császáriakkal szemben. A magyar fővezér a lőszerhiány okozta zűrzavaron egy elkeseredett lovasrohammal próbált meg felülkerekedni, amire Kmety még hajlandó volt, de a Perczel-féle IX. hadtestben ezt már nem vállalta senki. Bem szélvészékként száguldozott a hadsereg különböző szárnyai között, de szerencsétlenségére egy rossz mozdulat után lóva elesett, és maga alá temette őt, így – sérülései miatt – a következőkben már nem

lehetett rá számítani. A magyar seregek vezér nélkül maradtak, miközben a császári tüzérség ágyúi és a Liechtenstein-féle lovas tartalékok fokozatosan visszaszorították őket. Bár Dessewffy még megpróbálkozott egy ellentámadással, a bekerítés veszélyét ő sem akarta vállalni, és inkább csatlakozott a főszereghhez. Perczel Mór aztán az utóvédnél még egy kísérletet tett a támadók feltartóztatására, de ezzel csak annyit ért el, hogy a császáriak ágyútüzét a visszavonulóokra vonta. A magyar főerőket sokkolta a tüzes bombaeső, és pánikszerű menekülésre készítette őket, így, mire a vezérek elérték Lugost, katonáik java része már szétszéledt a környéken. A következő napokban ugyancsak sokan dezertáltak, a hadtestek létszáma így a fegyverletétel idejére harmadára-

negyedére olvadt. Haynau serege a temesvári győzelmet követően majdnem 7000 foglyot ejtett, annyit, mint korábban az egész téli hadjárat alatt együttvéve. Összegezve az eseményeket, a délvidéki magyar vezérkar 1849. augusztus 9-én gyakorlatilag csődöt mondott, ami elsősorban Dembinszky és Bem alvezéreinek hibáira vezethető vissza. A kedvező pozíció – és a létszámbeli fölény – dacára az összpontosítás terve és a temesvári ütközet csúfos vereségbe torkollott, ami a szabadságharc sorsát is megpecsételte.

Halottak száma: a magyarok nagyjából 10 ezer főt veszítettek, az osztrákoknál csupán 4500-ra tehető a halottak és sebesültek száma.

Győztes fél: Osztrák Császárság

A csata jelentősége: Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc utolsó, mindent eldöntő nagy csatája zajlott Temesvárnál. A magyar főszereg vereségét követően reménytelenné vált a további harc, így Kossuth augusztus 11-én lemondott, a főhatalmat Görgeyre ruházta, aki augusztus 13-án Aradtól 30 km-re északkeletre Világosnál, a szőlői mezőn 30 ezer katonájával együtt letette a fegyvert.

Ami késik, nem múlik

Nem mindegyik ünnepest filmsztár tudta már gyerekként, hogy a színészet lesz az életútja. Sőt, egyesek ezt kerülőúton valósították meg, és a világhírnév is váratott magára. Ez mondható el Chris Pratt-ról is, akit ma már legtöbbször A galaxis őrzői Űrlordjaként ismernek, de az ismeretlenből a Marvel univerzumba jutásig göröngyös út vezetett.

A kezdeti bukdácsolások

Chris Pratt 1979. június 21-én született Minnesotában, és hároméves volt, amikor a szülei Washington államba költöztek. Egyszerű családból származik, anyja szupermarket-hálózatban dolgozott, apja pedig az építészetben. A középiskolában Christ a birkózás érdekelte, amikor viszont az edzője megkérdezte tőle, hogy mit akar majd kezdeni az életével, azt felelte, fogalma sincs, de sok pénzt akar keresni. Ez lett Pratt fő motivációja, tervének megvalósításával mégsem indult jól. Kezdetben mindenféle munkát elvállalt, jegyeket árusított, táncolt, majd pedig a Hawaii-szigetekre költözött, ahol minimálbérért dolgozott, épp csak annyit, hogy az alapvető szükségleteire elég legyen. Közben kombiban élt, gyakorlatilag hajléktalan volt. Tizenkilenc évesen felszolgáló volt egy tengeri ételleket készítő vendéglőben, amikor Rae Dawn Chong színésznő rendezői debütáló horrorfilmjéhez kérte fel egy szerepre. Ez lett végül is Chris belépője a filmek világába. Ezek után több sorozatban és filmben is megjelent, főleg mellékszereplőként. Az igazi áttörést a 2014-es év hozta meg a számára.

A Lego-kaland

Chris Pratt-et nem akármilyen szerepre kérték fel. Lehetőséget kapott, hogy főszereplője legyen A Lego-kalandnak, azaz a főkarakternek, Emmetnek kölcsönözze a hangját. A filmben Emmet egy átlagos munkás, aki mindennapi életét éli a Lego világban, egy félreértés miatt azonban mindenki azt hiszi, hogy

ő a kiválasztott, akinek a feladata megállítania Lord Bizniszt. A film nagy bevételre tett szert, és elkészült a második része is, amit idén mutattak be a mozik. Ebben Chris Pratt már nem csupán Emmet hangját adta, hanem a karakter alternatív jövőbeli énjét, Rexét is, aki valójában egyebek közt a szintén Pratt által eljátszott Űrlord paródiája.

Az önjelölt szuperhős

Visszatérve a 2014-es évre, Chris Pratt nem csupán a Lego-, hanem a Marvel univerzum része is lett. Ekkor jelent meg A galaxis őrzői című film, amelyben ő alakíthatta a főszereplőt, a kalandor Űrlordot, az önjelölt szuperhóst, akit egyébként Peter Quillnek hívnak, és csupán kisebb vétségekért, randalírozásért és csalásért köroznak az űrhatóságok. Miután azonban ellop egy titokzatos gömböt, amelyre a bolygóközi uralomra törő főgonosz is pályázik, menekülni kényszerül. Közben szövetséget köt négy fura alakkal: Rockettel, az állig felfegyverzett mo-

sómedvével, Groottal, az élő fára emlékeztető lényvel, a gyönyörű Gamorával, aki egyébként veszedelmes bérgyilkos és Draxszal, a pusztítóval. A film nagy siker lett, elkészült a második része is, amelynek a bemutatója 2017-ben volt, a jól ismert karakterek az Űrlorddal az élen pedig megjelentek nemrég a Bosszúállók: Végjátékban, azt megelőzően pedig a Végtelen háborúban.

Őslények nyomában

A Lego és a Marvel univerzuma mellett Pratt az őslények nyomába is eredt. A nagy sikerű Jurassic Park 1993-ban jelent meg, a folytatása 1997-ben, a harmadik rész pedig 2001-ben. Több mint tíz éves szünet után, a trilógiához kapcsolódóan, 2015-ben bemutatták a Jurassic Worldöt, amely a Jurassic Park eredeti helyszínén játszódik 22 évvel később. Ebben már Chris Pratt játszotta főszerepet. A film nem okozott csalódást, így tavaly a második részét is láthatuk, sőt, készül a harmadik rész is.

Összeállította: Lukács Melinda

Az élszereplős Aladdin

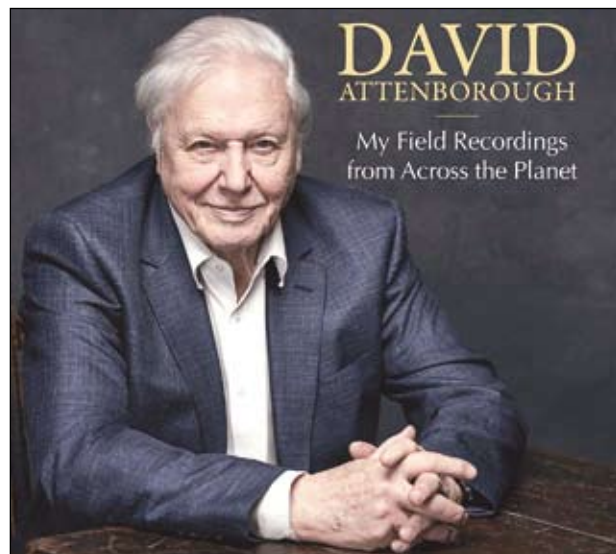
Az elmúlt időszakban a hírek sokat foglalkoztak az élszereplős Aladdin-filmmel. A várva várt filmalkotást a napokban kezdték el vetíteni a mozik. A filmet Guy Ritchie rendezte, Aladint Mena Massoud formázza meg, Jázmin hercegnőt Naomi Scott, míg Dzsini szerepében Will Smith-et láthatjuk. A bemutató előtt a híres betét dal, az A Whole New World, magyar címén az Egy új élmény is megjelent, természetesen újabb feldolgozásban. Az ismert dalt az egykori One Direction-tag, Zayn Malik énekli egy fiatal énekesnővel, Zhavia Warddal. A film készítőinek elmondása szerint kifejezetten Zayn kérése volt, hogy Zhaviával duettezzon, mert magával ragadta a lány tehetsége, és egyébként is szeretett volna lehetőséget adni egy feltörekvő, fiatal énekesnek. A rajongóknak tetszik a dal, ugyanakkor sokan erős hasonlóságot vélnek felfedezni Aladdin és Zayn között, sokak szerint akár ő is eljátszhatta volna.

Hetfield is játszik benne

Nemrég kezdték el vetíteni a mozik a Joe Berlinger rendezésében készült Extremely Wicked, Shockingly Evil and Vile, azaz Átkozottul veszett, sokkolóan gonosz és hitvány című filmet, amely valójában egy életrajzi film Amerika egyik leghírhedtebb sorozatgyilkosáról, Ted Bundy-ról. A film főszereplője Zac Efron, a partnernője pedig Lily Collins. A filmalkotásban több híresség is megjelenik, például John Malkovich és az Agymenők Sheldonja, Jim Parsons is. Talán ennél is nagyobb meglepetésnek számít, hogy a filmben szerepet kapott James Hetfield, a Metallica frontembere is, aki egy rendőrt játszik, Bob Haywardot, nemrég pedig az is kiderült, hogy magyar hangját Lukács Laci, a Tankcsapda frontembere kölcsönzi. Lukács Laci nagyon megörült a felkérésnek, izgalmas volt számára a feladat, és egyébként is Hetfield, valamint a Metallica nagy tisztelője. Ez valójában kölcsönös, hiszen a Metallica legutóbbi magyarországi koncertjén tisztelete jeléül eljátszott egy számot a Tankcsapdtól.

Lépést tart a korrall

David Attenborough angol természettudós nemrég ünnepelte 93. születésnapját, de igyekszik lépést tartani a korrall. Most épp egy több mint hatvan évvel ezelőtt rögzített indonéz zenei gyűjtése kapcsán indított elektronikus zenei pályázatot DJ-eknek. A tudós fél éve jelentette meg My Field Recordings from Across the Planet című dupla lemezét az azokból a felvételekből, amelyeket természetfilmjei forgatása közben rögzített különböző bennszülött törzseknél. A lemezen szerepel egy olyan felvétel is, amin egy wayang zenekar rituális gamelán zenét játszik. David Attenborough elektronikus zenei pályázata szerint ezt a felvételt kell feldolgozni. A tudós szeretné eljuttatni a letűnően lévő kultúrák zenéjét az új generációhoz, és az ehhez vezető egyik utat az elektronikus zenei remixekben látja.

Undipofik a mozikban

Létezik egy varázslatos hely, Undifalva, ahol a tökéletlenség a legjobb dolog. Itt éldegél Moxi, a csinos plüsspofi barátaival, akikkel folyton az eget fürkészik, mikor pottyán le közéjük egy újabb hibás játék, akit boldogan a keblükre ölelhetnek. Moxi élete jobb már nem is lehetne, mégis egyre többet mereng azon, vajon létezik-e valami az Undifalva szélén elterülő hegyek túloldalán. Maga köré gyűjti legjobb pajtásait, és nekivágnak az ismeretlennek. A kis csapat végül a Tökéletesség városában, a hibátlan játékok világában köt ki, ahol nehéz megmértetésekkel kell részt venniük. Ez röviden az Undipofik film tartalma, amelynek eredeti címe UglyDolls. A számítógépes animációs zenés családi vígjátékot nemrég mutatták be a mozik világszerte. A film rendezője Kelly Asbury, aki Robert Rodriguez történetét vette alapul. A karakterek hangját hírességek adják, köztük énekesek is, például Kelly Clarkson, Janelle Monáe, Nick Jonas, Blake Shelton, Pitbull, Bebe Rexha és Charli XCX.

Jelige: „Egy szerelmes fiú”

Kedves Bizi!

Jó ideje gondolkodok azon, hogy mitévő legyek. Nyolcadikos fiú vagyok, nagy problémával. Őrülten tetszik az egyik osztálytársnőm. Totál be vagyok csavarodva! Csak rá gondolok, álmodozok... Már tanulni se bírok miatta, pont most, amikor nagyon is oda kellene figyelnem a jegyeimre és nekifeküdni a tanulásnak. Ez a lány nem egy világszépe, de nagyon kedves, és nekem bejön! A gondom tulajdonképpen az, hogy nem vagyok valami nagy szám, nem vagyok menő az osztályomban, és nincs valami tapasztalatom az udvarlást illetően. Eddig csak egy lánnyal szemeztem, és eléggé szégyenlős típus is vagyok. Kérlek, adj tanácsot, hogyan vegyem le a lábáról a lányt, akiről álmodok! Hogyan küzdjem le a félelmemet attól, hogy vissza fog utasítani, meg attól, hogy kinevet, ha valami szépet mondok neki, vagy bókolok. Kérlek, segíts! Sürgős!

Válasz:

Úgy látszik, a körmödre égett a dolog, mert nemsokára befejezitek az osztályt, és valószínű, hogy nem egy középiskolában folytatjátok a tanulmányaitokat. Nagy a valószínűsége annak, hogy nagyon ritkán találkozhatasz majd zentúl a lánnyal, és hirtelen ezért lett olyan fontos és sürgős számodra a meghódítása. Sajnos, türelmesnek kell lenned és jól átgondolni a dolgokat, felállítani a stratégiát. Pl. gondold át, hogy van-e jele annak, hogy tetszel a lánynak, mert a szerelemhez legalább két emberre van szükség. Ha megállapítottad, hogy te is tetszel és kedves vagy neki, akkor érdemes megkönyörözni és előhozakodni a bókokkal, mert ekkor kisebb az esélye annak, hogy elutasít vagy – ne adj’ isten! – kinevet, amitől te is tartasz. Hidd el, az, hogy kinevetik, majdnem minden ember rémálma. Sajnos nincs egy varázspálcánk, hogy – csiribú-csiribá – ellenállhatatlanná váljunk a lányok számára. Ezért ne akarjál változtatni magadon, továbbra is legyél az, aki vagy: kedves, őszinte, természetes. Ha önmagad vagy, és nem akarsz minden áron más személyt megjátszani, akkor nyugodtabb is vagy, feszültségmentesen méred fel a helyzetet, és döntéseket is hozhatsz a lánnyal kapcsolatosan. Valami kis taktikát is alkalmazhatsz: pl. a lánynak bókoljál egyszer-kétszer. Pl. hogy ma nagyon szép, vagy hogy jól áll neki a szín, amibe aznap öltözött. Harmadszor hagyd ki a bókot. Így felkeltheted a figyelmét, megpiszkálsz a kíváncsiságát, mert ezek után már várja, hogy mit fogsz mondani neki, és ha ez elmarad, hiányoznak majd neki a bókjaid. Így ledöntheted a köztetek lévő korlátot, megtörheted a jeget. Ha biztos akarsz lenni a dolgokban, ajánlatos lenne, ha ezek a bókolások nem nagyközönség előtt történnének, hogy ne legyen egy foci pályányi szurkolód és macerálód. Hagyd egy kicsit, hogy főjön a saját levében (persze, ha kibírod). Hadd motoszkáljon benne, hogy mi is történik itt most, és akkor úgy véletlenül, beszélgetés közben újra bókolj neki, és hívd el fagyira, moziba, színházba, korszolyáznai, bicajozni stb., ami éppen a kedvenc foglalatosságaitok közé tartozik. Ne ess kétségbe, ha nem mond rögtön igent. Ha felkeltetted a figyelmét, kifúrja az oldalát a kíváncsiság, hamarosan bele is egyezhet. Ha mégsem mond igent, ne búsulj sokáig, mert nem jött el a világ vége. Meglátod, hamarosan már egy új, kedvesebb, szimpatikusabb lány dobogtatja meg majd a szivedet.

Jelige: „Angyalkák”

Kedves Bizalmas sorok! Kedves Bizi!

Hetedikesek vagyunk a barátnőmmel. Mi ketten már az óvodában is együtt ültünk. Szóval, nagyon jó barátnők vagyunk. Stramm csajoknak tartanak bennünket a fiúk, a legmenőbb fiúkkal vagyunk egy társaságban, mégsem jártunk még eddig fiúval. A többi lány az osztályból bezeg csak cserélgeti a fiúkat! Úgy gondoljuk, hogy a mi korunkban már kell, hogy legyen valakid. Mi a gond velünk?! Szépek vagyunk, aranyosak, kedvesek, mindig jókedvűek, segítőkészek ... Nem öltözünk kihívóan, mint a többiek, mert mi az egyszerűt és a természetességet kedveljük. Nem szeretnénk, hogy a feltűnő cuccok legyenek a vonzerő, s azért figyeljenek fel ránk a fiúk. Segíts, hogy nekünk is legyen fiúnk!

Válasz:

Kedves Angyalkák!

Nyugodjatok meg, mert ha hiszitek, ha nem, még mindig nem maradtok le semmiről sem! Sehol sincs előírva, hogy kötelezően kell, hogy legyen a tininek egy adott életkorban fiúja. Higgyétek el, mindennek megvan a maga ideje! A ti időtök akkor jön el, ha szimpátiákról kezdtek el beszélni, pl.: X.Y. srác tetszik nekem! Ez lesz az első lépés. Ha valakihez vonzódtok, akkor kezdjétek el feltárni azt is, hogy ti tetszetek-e a szimpátiátoknak. A vonzalomnak kölcsönösnek kell lennie. Nem úgy megy a válogatás, hogy a lányok (a királykisasszonyok) színe elé járulnak a hercegek, királyfik, és így válogatnak közöttük. Mivel a „menők” között vagytok, megtörténhet, hogy vannak fiúk, iskolatársak, akik pont ezért nem mernek közeledni hozzátok. A társaságotok fiúi pedig inkább haveroknak tartanak benneteket, nem látják még benneteket a nőket. Legyetek komolyabbak, érettebbek, legyen magasabb szintű a felelősség tudatotok, mint azoknak a lányoknak, akik füvel-fával összeállnak, cserélgetik a fiúkat. De ez is belefér a tiniéletbe, mert nem vagyunk egyformák. Gondoljatok arra, hogy lehet, hogy a ti mesebeli hercegeitek ott él körülöttek, és ugyanolyan nyugodt, kedves, szimpatikus, okos, nem kirívó fiatalok, mint amilyenek ti vagytok, és ezért még nem figyeltetek fel rájuk. Addig is barátkozzatok mindenkivel! A „menőkkel” és a „lúzerekkel” egyaránt, mert nem tudjuk, ki is valójában az álruhás királyfi.

Jelige: „S.O.S”

Kedves Bizalmas sorok!

Segíts! Szerelmes vagyok! Van egy fiú, akivel csak párszor beszélgettem, de belezuğtam. Félek, hogy sohasem fog szeretni, mert mindig az idősebb lányokat nézi, azokat kerülgeti. Mit tegyek, hogy engem is meglásson, és hogyan hódíthatnám meg?

Válasz:

Azt hiszem, hogy a kezdő lépések már megtörténtek, hisz párszor már beszélgettetek, megismerkedtetek, tudtok egymásról. Hogy az a „másik” meglásson, csak úgy lehetséges, ha ugyanazon a helyen, ugyanabban az időben tartózkodtok, ha egy társaságban forogtok. Így lesz alkalmatok közelebről megismerni egymást, megtudni, hogy mi érdekli a másikat, hogy van-e miről társalognotok, jól érzitek-e magatokat egymás társaságában. Ha ez a tényező megvan (a hely és az idő), akkor nagyobb a valószínűsége, hogy a fiú felfigyel rád. De ha most mégis más lányokra bukik, akkor türelmesnek kell lenned, és ott lenni a közelében, hogy előbb-utóbb rajtad is megakadhasson a szeme. De én a te helyedben azért nem nagyon reménykednék ebben! A búslakodás helyett nézzél szét magad körül, mert még sok-sok szebb és csillogóbb fiú-hal úszkál a körülötted lévő tengerben.

**Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com**

Mennyire vagy kiegyensúlyozott?

Válaszolj a kérdésekre, majd add össze a pontszámaidat!

- Későn jut eszedbe, hogy megfellelkezted egy fontos megbeszélésről. Hogyan reagálsz?**
 - Sokáig mérgeledök ezen. (3 pont)
 - Kétségbeesetten próbálok elhihető kifogást találni. (2 pont)
 - Tévedni emberi dolog: felhívom az illetőt, és megmagyarázom a helyzetet. (1 pont)
- Tömeg van az autóbuszban, és valaki lökdösődik melletted. Mit teszel?**
 - Megpróbálok félrehúzódni és helyet csinálni. (2 pont)
 - Nem veszek róla tudomást. (1 pont)
 - Szörnyen mérges vagyok, és én is jól meglököm. (3 pont)
- Nagyon jó hangulatban vagy. Cseng a telefon, és a barátnőd sokáig panasolja a problémáit. Hogyan érzed magad a beszélgetés után?**
 - Örülök, hogy segíthettem neki, és teszem tovább a dolgomat. (1 pont)
 - Kissé lehangolt vagyok. (3 pont)
 - Mérgeledök, hogy engem nyaggat a problémáival. (2 pont)
- Kell-e veszekedés után úgy viselkedni, mintha mi sem történt volna? Mit gondolsz erről?**
 - Miért is ne? Miért csinálnék a bolhából elefántot? (1 pont)
 - Nem lennék rá képes. Túlságosan zaklatott lennék. (3 pont)
 - Talán jó módszer lenne a lehiggadásra. (2 pont)
- Amikor minden összejön, és stresszben vagy...**
 - ...úgy érzem, felrobbanok. Nehezen tudok kikapcsolódni. (3 pont)
 - ...próbálok humorra fordítani a dolgot. (2 pont)
 - ...felülemelkedek a helyzeten, és meglepően jól teljesítek. (1 pont)

Értékelés

5–8 pont:

Nyugodt személy vagy, elfogadod a dolgokat olyanoknak, amilyenek. Ez a hozzáállás segít abban, hogy a lényegre tudj összpontosítani.

9–12 pont:

Alapjában véve kiegyensúlyozott vagy, ha azonban valaki személyesen megsért, hevesen reagálsz. Ilyenkor egy kis időre van szükséged, hogy megtaláld a belső egyensúlyt.

13–15 pont:

Hajlamos vagy a hangulatváltozásra, mivel nagyon érzékeny személy vagy. Több lazításra és pihenésre lenne szükséged.

Skandináv rejtvény

Rejtvényünkben az életterünkkel kapcsolatos két fogalmat rejtettünk el. Ezt kell megfejtenetek!

		MOSÁS UTÁN KELL TENNI TEMPUS	▼	A SZERELEM ISTENE TÁRSÁ- DALMI...	▼	ELŐD ISKOLAI FOGLALKO- ZÁS	▼	ROMÁN PÉNZ LÁNGÉSZ	▼	12 HÓNAP ...VÁSÁR- HELY	▼	BÁCSKAI HELYSÉG ALVÁS ELLENTÉTE	▼	◆
		R. É. O. N ŐSI HITVILÁGGAL KAPCSOLATOS	▶			MAGYAR FOLYÓ GRAMM	▶				EGYIK OLDAL DEHOGY!	▶		
								MAJDNEM RÁRÓ E. O.	▶				EZ SZÁJIRI- GYEINEK VÁLADÉKA	▶
BELGIUM NITROGÉN	▶	BŐR- BETEGSÉG	▶	GERMÁNÍUM FIZETŐ- ESZKÖZ	▶	KELET	▶	ÚJ NÉMETŰL SÜTŐ NÉPIESEN	▶			NEM BETŰI	▶	
	IO	TÖPRENG PÁRAT- LANJAI	▶			CSILLAGKÉP ZÉRÓ	▶					NYUGAT MAJDNEM HATOS	▶	ELSŰTI FEGYVERÉT
DÉL 1001	▶	HIBÁZIK	▶	SZÁNT SZERBŰL MÉN SZERBŰL	▶			TELJES	▶	AKI KERES AZ...				
		NŐI NÉV EME	▶			FORDÍTVA KORSZAK AUSZTRIA	▶			ÁTVÉSZELŐ NÉVELŐ				
◆	└─▶					S	DÍSZES ÉPÜLET	▶						◆

Megfejtés: TERMSZETVÉDELME, BIODIVERZITÁS

A szín elárulja, ki vagy

Bizonyára volt már olyan érzésed, hogy leginkább vidám színekben járnál, vagy olyan, hogy szeretnél elbújni egy barna vagy fekete ruha mögé, hogy észre se vegyen senki. Minden bizonnyal olyan is történt már, hogy egy kedves ruhád hónapokig állt a szekrényben anélkül, hogy ránéztél volna. Manapság gyak-

ran beszélnek arról, hogy a színek speciális rezgésükkel hatást gyakorolnak ránk, akár akarjuk, akár nem.

A világos színek nyugtatnak, pihentetnek, a sötét vagy az élénkebb színek feltöltenek energiával. Éppen ezért öntudatlanul is hangulatunkhoz illő ruhát veszünk fel, vagy éppen annak

az ellentétét, azért, hogy gyógyuljunk általa. Ez magyarázza például azt, hogy miért vásárolunk hirtelen egy élénksárga szoknyát, aztán sosem vesszük fel többé. A szakértők, színterapeuták véleménye szerint a szervezetünkre a tiszta, telített színek vannak jó hatással. Ezek közül is azok, amelyek közelebb állnak lelki alkatunkhoz. A legtöbb színnek van önmagában álló jelentése, mégis gyakran nyerhetnek egyéni, személyre szabott fontosságot is.

Piros-vörös: élénkít, aktivizál, serkenti a vérrellátást.

Zöld: nyugtat, ellazít, összhangot teremt test és lélek között. Lehet az éretlenség, a tapasztalatlanság jelképe.

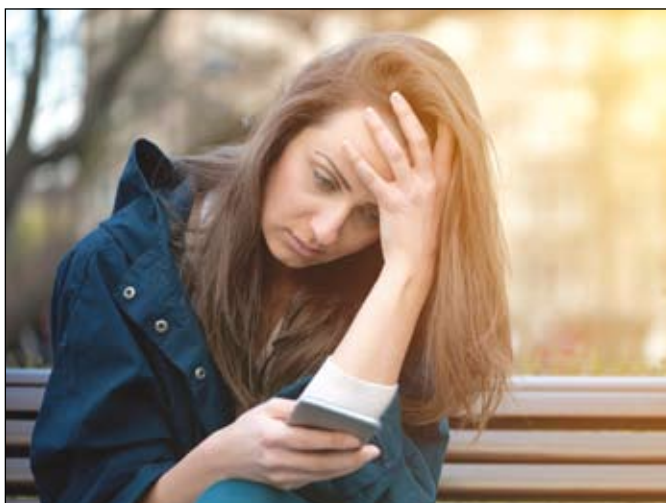
Narancssárga: erősít, segíti a pozitív energiák áramlását. Oldja a stresszt, derűsre tesz.

Kék: nyugtat, hűsít, jó hatással van a szemre, gyulladáscsökkentő, fájdalomra. Az elmélkedés és megnyugvás színe.

Fehér: fájdalomcsillapító hatású. A tisztaság, egyszerűség jelképe. Az öröm, bizonyos kultúrákban a gyász színe.

Lila: oldja a feszültséget. A mértékletesség színe. Akkor választjuk, ha befelé szeretnénk fordulni. (Diákabrák)

Hogyan szakítsunk?

A szakítás így is, úgy is rossz dolog. Annak is rossz, aki szakít, de annak, akit elhagynak, a legfájdalmasabb veszteségek egyikét kell feldolgoznia és túlélnie. De túl kell élni, és túl is lehet!

Ha te szakítasz, a legtöbb, amit tehetsz, hogy próbálsz minél kisebb fájdalmat okozni a másiknak.

Ha beleszeretted valaki másba, ne titkold el, tiszteld meg az őszinteségeddel – még mindig jobb, ha tőled tudja meg, mint ha bárki másától. Márpedig abban biztos lehetsz, hogy megtudja! Lehet, hogy te szeretnéd a kapcsolatot barátságként folytatni, de készülj fel rá, hogy a legtöbb esetben ez nem működik, vagy csak jóval a szakítás után sikerül barátsággá alakítani. Hangsúlyozd, mi volt a szép és a jó a kapcsolatban, de mondd el azt is, hogy már nem érzel ugyanúgy iránta.

Méltósággal szakíts – ha a másik jelenetet rendez, zsarolni próbál, de a te szándékaid véglegesek, ne hagyd magad befolyásolni. A legjobb, ha a szakítás után néhány hétig nem találkoztok. Ha ez nem megoldható, egy darabig légy vele udvarias, de távolságtartó, ne ébressz benne hiú reményeket!

Azok a fránya pattanások!

Lehet, hogy eddig problémamentes volt a bőröd, most pedig nem győzől bosszankodni, hogy milyen zsíros, pattanásos.

Lányoknál havivérzés előtt gyakran előfordul, hogy még több pattanás keletkezik, de a végére ezek rendszerint el is múlnak. Ha mostanában nem tökéletes a bőröd, akkor se csinálj belőle túl nagy ügyet, egyszerűen át kell vészelned ezt az időszakot. Ez persze nem jelenti azt, hogy semmit nem tehetsz ellene, sőt!

Biztos nem először halod az alábbi tanácsokat, de itt az ideje, hogy meg is fogadd őket, és rövid idő után élvezheted az eredményt! Egyél sok nyers zöldséget, gyümölcsöt! Tejet, tejtermékeket (joghurt, kefi r), müzlit is naponta fogyassz, de csak módjával! Kerüld a zsíros ételeket!

Tartózkodj minél többet a szabad levegőn és mozogj sokat! A rendszeres mozgás a bőrt is szépíti. Bőröd tisztítására használhatsz pattanások elleni kozmetikumokat, de ha naponta háromszor szappannal, meleg vízzel arcot mosol, az is kiválóan szárít. Arra vigyázz, hogy ne szárítsd túl, mert akkor a pattanások mellett még hámlani is fog. Ha száraznak érzed, használj nem zsíros hidratáló krémet!

Ha nagyon mitesszeres a bőröd, érdemes havonta kozmetikus-kitalitástíttatni. Semmiképp ne magad nyomkodd, mert elfertőzheted, hegesen gyógyulhat! Amennyiben nagyon vészesnek ítéled a helyzetet, bőrgyógyászhoz is fordulhatsz.

Sétálni jó! De miért is?

Tudod, hogy legalább napi egy óra mozgásra van szükséged ahhoz, hogy mind testileg, mind lelkileg egészséges légy? A tavasz remek alkalom a szabadban való mozgásra, s ha a szüleidet is sikerül magaddal cipelned, az nemcsak az egészségüknek, a kapcsolatoknak is jót tesz!

Miért jó sétálni?

– Friss levegőn, a természetben vagy, ami nem csupán a tüdődnék, a lelkednek is felüdülés.

– Séta közben a szervezet az energia nagy részét az elraktározott zsírból nyeri, szóval segít az ideális testsúly elérésében, megtartásában. A rendszeresen sétálók között alig van elhízott, mivel ez a mozgásforma természetes zsírégető.

– Nemcsak az izmokat erősíti, a csontoknak is jót tesz.

– Mivel a friss levegőn vagy, a tüdőd segítségével a véred is több oxigénhez jut.

– Az agyadban boldogsághormon termelődik a mozgás hatására, ami javítja a hangulatodat, növeli az energiádat, sőt a memóriát is.

– Séta közben mentesülsz a rád nehezedő stressztől, „kikapcsolsz”, így az is lehet, hogy ilyenkor jutnak eszedbe a legjobb ötletek, gondolatok.

– A szabadban végzett, nem megerőltető mozgás a szülők testére-lelkére is jó hatással van. Érdeemes kirángatni őket otthonról, hiszen sokkal könnyebb ilyenkor megbeszélni a problémáitokat, megoldást találni a konfliktusokra, s egy-egy ilyen beszélgetés sokkal közelebb hozhat benneteket egymáshoz.

Mivel teheted szórakoztatóbbá?

– Mindig beszéljétek meg előre, milyen messze fogtok sétálni! – Olyan célt válasszatok, ahol van valami látnivaló is. Egy tó, patak, szökőkút, szobor stb. tovább emeli a séta élvezetét. Lehet a célállomás mozi, teaház

stb. is. – Fokozatosan növeljétek a megtett távolságot, így biztos, hogy mindig örömetöket fogjátok lelteni a mozgásban! – Ha egyedül indulsz útnak, vidd magaddal a kutyád, vagy vigyél egy MP3-lejátszót, iPodot!

Mire figyelj?

– Mindig az időjárásnak megfelelően öltözz! Meleg napokon jól szellőző, könnyű anyagból készült ruhát viselj!

– A kényelmes cipő elengedhetetlen felszerelés.

– Mindig legyen nálad víz, hiszen szomjasan nem jó még sétálni sem.

– Ha várhatóan sötétedéskor még úton lesztek, különösen, ha nem jól megvilágított, erdős, fás helyen, nem árt, ha van nálatok fényvisszaverő mellény.

– Ha egyedül indulsz el, mindig tudasd valamelyik családtagoddal, hova és mennyi időre tervezed a kimaradást. Ez azért fontos, mert tudni fogják, hol keressenek, ha esetleg megsérülsz, s nem tudod őket értesíteni.

– Nézz a lábad elé! A göröngyös utak, kátyúk még egy egyszerű séta közben is kellemetlen baleset forrásai lehetnek!

Ha szobanövényt szeretnél, ne tétovázz!

Szeretnél szép szobanövényeket a szobádba, de csak a kaktuszt mered bevállalni? Nem kell félni, van néhány, kezdőknek ideális, szép, cserepes növény. Bemutatunk három növényt, amelyeket csak túlzó gondoskodással lehet elpusztítani, mondhatni, kevesebb igényük van, mint egy kaktusznak.

Anyósnyelv (*Sansevieria trifasciata*)

Tigrislevelnek is nevezik ezt a szép, akár 90 cm-re is megnövő, húsos levelekből álló növényt. Jellemzően sötétzöld levelei vannak, melyeket sárga szegély keretez. Gondozása:

– Tedd világos helyre, de ne érje közvetlen napfény. Szobahőmérsékleten érzi jól magát, ezért télen se legyen 14 foknál alacsonyabb hőmérsékletű szobában.

– Két locsolás között hagyd a földet kicsit megszikkadni. Időnként hígított tápoldatos vízzel locsold.

Jukka (*Yucca*)

Pálmaliliom néven is ismert ez a hegyes, sötétzöld, kardszerű levelű, népszerű szobanövény. Kapható törzses vagy törzs nélküli formában is. Gondozása:

– Legjobban a közvetlen napfényt szereti, de megelégszik egy világos hellyel is. Jól érzi magát szobahőmérsékleten, télen nem lehet 7 foknál hűvösebb szobában.

– Kb. két-háromhetente locsold, és figyelj arra, hogy soha ne maradjon alatta pangó víz. Két locsolás között hagyd a földjét kicsit megszikkadni. Nyáron havonta egyszer tápoldatos vízzel is megöntözheted.

– Tavasszal (fokozatosan) kiszoktathatod a teraszra vagy a kertbe, csupán arra figyelj, hogy olyan helyre tedd, ahol nem éri sok csapadék.

Zöldike vagy csokrosinda (*Chlorophytum comosum*)

Talán az egyik legerterjedtebb szobanövény, gyakran zöldikének is nevezik. Fehérezöld csíkos, lecsüngő levelekkel, időnként kicsi fehér virágokkal. Gondozása:

– Világos helyre tedd, de ne közvetlen napfényre. A szobahőmérsékletet kedveli, de télen (kevés öntözéssel) el lehet szállásolni egy +10 fokos szobában is.

– Ha felül száraz a földje, langyos vízzel öntözd meg (akár naponta is nyáron), de figyelj arra, hogy alatta ne maradjon pangó víz. Március közepétől szeptember közepéig hetente egyszer tápoldatos vízzel öntözd. Ha eleget teszel az egyes növények minimális igényeinek, szépen fognak fejlődni, ezzel is meghálálva a gondoskodást.

Az európai nemzeti parkok napja

Száztíz évvel ezelőtt, 1909. május 24-én alakultak meg az első európai nemzeti parkok Európában, egyszerre kilenc, mind Svédországban. Az EUROPARC Szövetség kezdeményezésére 1999 óta ennek emlékére minden év május 24-én ünneplik az európai nemzeti parkok napját. A nap „a nemzeti parkok és egyéb védett területek célkitűzéseire és jelentőségére kíván ráébreszteni”, és „igyekszik minél szélesebb társadalmi támogatást szerezni a természetvédelem ügyének”.

A nap alkalmából a nemzeti parkok különféle programokkal mutatják be tevékenységüket, védett értékeiket.

Tarcal/Fruška gora

Hozzánk a **Fruška gora Nemzeti Park** (Tarcal) esik legközelebb (noha a Durmitor, a Triglav és Hortobágy sincsennek igazán messze). A Versecci-hegy mellett Vajdaság egyetlen olyan magaslata, melyet hegynek lehet nevezni. Állat- és növényfajokban gazdag, szemet gyönyörködtető vidék kirándulóhelyekkel, hegemászómaratonnal.

Kukkantsunk be a **Durmitorra**, melyet már 1872-ben Nikola montenegrói király törvénnyel nyilvánított védett területté. Ez az őserdő az egyike annak az utolsó három őserdőnek, amely Európában található, a legtipikusabb őserdei vegetációval. A nemzeti park 5400 hektárt foglal el, a Bjelašica hegy közepétől a Tara és a Lim folyó között. Az erdő a terület 80%-át veszi el. A legtöbb fa több mint 500 éves, 26 növényi ökoszisztéma

Durmitor

él együtt, 86 féle fa, 220 különféle növény. A több száz éves fák magassága eléri a 40-50 métert is. Az ornitológusok igazán élvezhetik megfigyeléseik alkalmával a madarakat, hiszen több mint 150 féle madár él itt. Látható szarvas, őz, vaddisznó, medve, farkas, róka, nyúl, vidra... A parkban azonosítottak 350 féle rovar. Az intenzív gleccsermozgás miatt ezen a területen, különféle geomorfológiai alakzatok jöttek létre, a folyóvölgyektől a hegycsúcsokig, melyek között 2000 méter magas is van. A legismertebb és legnagyobb ezen a részen a Biogradi-tó, mely a tengerszint felett 1094 méterre található, és központi helyet foglal el a parkban. A Biogradska gora nemcsak a kutatók részére érdekes, hanem igazi úti cél a kirándulók számára is. Ha eljutunk erre a helyre, akkor teljes tüdővel lélegezzünk, hogy élvezhessük minden porcikánkkal a természet ősi erejét.

Kornati

Ha viszont a tengert kedveljük és a szigeteket, jobb helyet nem is találhatnánk, mint a szomszédos Horvátország tengerének sziget-gyöngy-sorát: a Kornat-szigeteket, avagy a **Kornati Nemzeti Parkot**, mely Zadar (Zára) városától délnyugatra, körülbelül egyórás hajóútra található. Az út során az Ugljan és Pašman szigetek között átvélő híd alatt kell elhajózni, ahol a kisebb-nagyobb vitorlások, jachtok és kiránduló hajók sorba állnak, hogy a szűk csatornán áthaladhassanak. A szoroson való áthaladás után már feltűnnek a kopár szigetek, amelyek szinte mind lakatlanok, csak egy-egy, mára vendéglátásra berendezkedett volt halásztanya, halásztelepülés lelhető fel. A nyílt tengerrel közvetlenül érintkező szigeteken a hullámok több helyen 100 méteres függőleges sziklafalakat alakítottak ki, melyek előtt a tenger mélysége is hasonló. Dugi Otokon egy tengerszemet is találhatunk, melynek sótartama olyan magas, hogy szinte lebeg rajta a fürdőző. A közel 140 sziget az Adriai-tenger legtagoltabb szigetsorozatát alkotja, a legnagyobbak a Kornat, Žut, Piškera, Kurba Vela (ez utóbbi jelentése nagy szajha). Ha ide akartok látogatni, akkor kabinos tengeri csónakkal induljatok, és legjobb, ha úgy tervezitek, hogy hajótokon töltsétek az elkövetkező néhány éjszakát (valamely szélvédett öbölben vagy a Piškera, ill. Žut jachtkikötőben).

A hegemászás kedvelőinek pedig íme egy magyar turista **Triglav**-élménye. A Triglav (három fej, Szlovénia címerében is szerepel) Szlovéniában van, s az egykori Jugoszlávia legmagasabb hegycsúcsaként tanultuk annak idején az iskolában. „...A sziklák fantasztikus fehér színben pompáztak körülöttünk. (Ha fokozni kívánnám a beszámolót, akkor azt írnám: ISZONYATOSAN fehérek voltak!!!) Egy kis idő múlva feloszlott a köd, és megpillantottuk a mögöttünk levő Begunjski hegy csodás déli falát is, miközben kinyíltak a gyönyörű kis alpesi virágok, majd ráadásként a fehér felhőkből időnként elő-előbukkant maga a CSÚCS, vagyis a Triglav személyesen. A csapattagok lelkiállapota fokról-fokra javult, már alig emlékeztünk a felvezető út nehézségire, a táj szépsége kárpótolt minket. (A fáradtság, mint tudjuk, sokszor igen relatív dolog.) Buzgó fotózás közepette vágunk át a fennsíkon (közben egy kisebb hófoltot is keresz-

Triglav

teztünk), megmászunk egy hegyoldalon haladó könnyű ösvényt, majd negyed 11 körül 2515 m magasságban megérkeztünk a Triglav turistaházhoz. Ez Szlovénia legmagasabban fekvő háza, ennek ellenére leginkább egy szállodához hasonlít: több emelet, tágas helyiségek, kívül napelemek stb. Egy régi bölcsesség szerint a mellékhelyiség állapotán lehet lemérni egy-egy hely színvonalát: nos, a Triglav-ház ingyen használható WC-je ragyogott a tisztaságtól! Azután megmáztuk a Triglav tömb első »fejét«, leereszkedtünk egy nyergecskébe, felkapaszkodtunk a középső »fejre« (jó fej volt), majd fél 1 tájban az Aljaž tiszteletes és barátai által összeeszkábált fémbódé (Aljažev stolp) jelezte: megérkeztünk a csúcra! Triglav, 2864 m magasan a felhők fölött!...”

Ezek után viszont szálljunk le a síkságra: Magyarországon, annak északkeleti részében, a **Hortobágy** folyó kilenclyukú hídját körülölelve terül el a Hortobágy Nemzeti Park, egykor a „gulyássturizmus” fellegvára, ma igen komoly szerepet betöltő természetvédelmi terület. A kiaszott szikes puszta láttán nehéz elhinni, hogy e táj arculatát döntően a vizek formálták. A Hortobágy sekély mélyedéseinek nagy része a jégkorszak végétől a 19. század közepéig a Tisza és a Berettyó szabad árterülete volt, melyek vize gyakran öntötte el a területet, hordalékával termékeny talajtakaró feltételeit biztosítva, míg néhány helyen a víz akár egész éven át megmaradt, vizenyős területeket, tocsogókat, mocsárrendszereket létrehozva.

Hortobágy

Honfoglaló őseink egy nagy kiterjedésű mocsarakkal, szikesekkel, rétekkel tarkított tájat találtak itt. Az ember jelenléte e térségben már a fiatalabb kőkorszakban is bizonyítható: elsősorban a réz- és bronzkor folyamán emelték a (köznyelven által kunhalmoknak nevezett) kurgánok nagy részét. A kurgánok mesterséges eredetű, tájképi, régészeti, botanikai, zoológiai és kultúrtörténeti szempontból kiemelkedően fontos képződmények: lakódombok, sírhalmok, őrhalmok és határhalmok. Méretük változó: átmérőjük 20–90 méter, relatív magasságuk 0,5–12 méter. Alaprajzuk többnyire a körhöz közelítő ovális. A középkorban a falvak kialakítása jelentette e tájon az ember legmarkánsabb tájképi beavatkozását – erről ma már csak néhány templomrom tanúskodik. Az Alföldön keresztülvezető fontos kereskedelmi útvonalak (mint például az erdélyi sóbányák kincsét szállító „sótú”) mentén épültek fel 10-12 kilométerenként – többségében a 17. században – az utazókat kiszolgáló csárdák, valamint a vízborítás időszakában a közlekedést megkönnyítő hidak. Ezek egy híres utóda és

legismertebb példája, mely a Hortobágy egyik szimbólumává is vált, az 1827-ben megépített Kilenclyukú híd. Szintén a magyar puszta szimbólumaként ismeretesek az eredetileg az állatok itatására szolgáló gémeskutak. A táj területének döntő hányadát ma természetes élőhelyek – sziki gyepek és sziki legelők, löszpuszták, ártéri erdők és ligetek – képezik, valamint egy mocsarakból, tavakból és holtágakból álló „vízország” alkotja, a mozaikos talajviszonyoknak köszönhetően változatos és gazdag növény- és állatvilággal. Ha a Hortobágy állatvilágáról esik szó, először talán mindenkinek a szilaj állattenyésztéssel meghonosodó szürke marha és rackajuh, valamint a mangalica sertés és a nóniusz ló jut az eszébe.

A Hortobágy azonban nemzetközileg is kiemelt fontosságát sajátos madárvilágának köszönheti. A mocsarak és halastavak a madarak fészkelésének és vonulásának európai jelentőségű helyszínei: eddig 342 madárfaj előfordulását regisztrálták itt, melyek közül ezidőtájt 152 fészkel is a nemzeti parkban. A Magyarországon átvonuló darvak 95%-a a Hortobágyon megpihenve repül tovább, az eddig megfigyelt legnagyobb éjszakai darutömeg 55 ezer madarat számlált. A daru- és vadlúdvonulás az itteni madárvilág életének egyik legszebb, nemzetközi hírű látványossága. Ez az élettere Közép-Európa legnagyobb kanalasgém-állománya és számos más gémfajnak, a batlának és kárókatonáknak, valamint igen fontos költő- és vonulólhelye számos énekesmadárfajnak.

Shkodrai-tó

És eljutottunk még egy madárrezervátumhoz, amelyet sokak Szkadaritónak mondanak. A névadó város, Shkodra (szerbül: Skadar) Albániában van, a tavon pedig Montenegró és Albánia osztoznak – tehát ez a **Shkodrai-tó**. Európában ez az utolsó élőhelye a pelikánoknak, a legnagyobb madárrezervátum Európában, az egyik legnagyobb édesvízi mocsár a Mediterránon, a legnagyobb tó a Balkánon, a legnagyobb természeti és történelmi attrakció Montenegróban. A Shkodrai-tó, mint a madarak jelentős élőhelye 1996-ban felkerült a nemzetközileg igen elismert Világ mocsarai listára. A madárvilág szerelmesei itt igazán hódolhatnak a hobbijuknak: 270 fajta madár fészkel a tavon, legtöbbjük védettnek számít. A legkritikább védett madár a pelikán. 40 fajta hal él a tóban, érdekes, hogy részint jelen vannak bizonyos tengeri halak is. A vadászszезонban halászok és vadászok kedvelt helye a tó. A völgyben 20 monostorkomplexum található, ez mutatja, hogy e térség mindig is igen fontos volt a montenegrói emberek életében. A tó a zetai-shkodrai völgyben helyezkedik el, légvonalban alig 7 kilométerre a tengerparttól. Kétharmada Montenegróé, egyharmada pedig Albániáé. A vízterület nagysága függ a vízállástól: 370–530 m². A montenegrói rész 40 000 m², nemzeti parkká nyilvánították. A tófenék egyes részei a tengerszint alatt találhatóak, ezekből a helyekből van vagy 30, „szem”-nek nevezték el őket. A legmélyebb szem a Radus, mélysége 60 méter. A tó átlagos mélysége egyébként 6 méter. A partjait mocsaras, sűrű növényzet szövi át. Megtalálható a sárga és a fehér gesztenyefa is. A Rijeka Crnojevića egy kicsi, festői halászfalu, mely a középkorban a Zeta fejedelemség nyári fővárosa, fontos kereskedelmi központ volt. A fejedelmek itt pihentek a kellemes klímán, s itt nyomtatták az első cirill betűs könyvet is (Oktoih).

A Shkodrai-tó Nemzeti Parkkal zárjuk parknéző sétánkat. Akit bővebben érdekel a téma, keressen rá az interneten, s rájön: rengeteg természeti szépség várja az európai nemzeti parkok látogatóit, persze nem csak május 24-én, az európai nemzeti parkok napján.

Hajótörött

Apró, magányos sziget mellett halad el az álomhajó. A sziget partján szakadt, rongyos férfi ugrál, miközben mindkét kezével hevesen integet. A luxushajó egyik utasa megkérdezi a kapitányt:

- Mi van azzal az emberrel?
- Nem tudom - feleli a kapitány.
- Valahányszor erre járunk, mindig így örül.

Kiszámította

Az elmegyógyintézetben vizsgáztatják a bentlakókat.

- 6-szor 6?
- 42.
- Behívják a következő vizsgázót.
- 6-szor 6?
- Péntek.
- Ezután beszólítják a harmadik páciens.
- 6-szor 6?
- 36.
- Honnan tudta?
- 42-ből kivontam a pénteket.

Azt már nem!

A mozi fényreklámja a következőket hirdeti: Két óra izgalom! Két óra szórakozás! Két óra kapcsolódás!

- Pista barátnőjének:
- Na gyere, ezt megnézzük!

A barátnő:

- Megőrültél? Nem fogok hat órán keresztül a moziban ülni!

Dolgozatírás

A tanárnő szigorú üzenetet hagy az egyik diákjának a dolgozat végén:

- Remélem, ez volt az utolsó alkalom, hogy másoláson kaptalak.

Diák:

- Ezt én is remélem.

Majdcsak megtalálja

Egy ember áll a villanyoszlop alatt, és keres valamit. Odamegy hozzá egy rendőr és megkérdezi:

- Mit csinál maga itt?

- Keresek valamit, amit elvesztettem a túldalton.

- Ha a túldalton vesztette el, miért nem ott keresi?

- Mert itt sokkal világosabb van!

Nem itt

- A szőke nő odamegy a pulthoz:
- Kérek szépen két hamburgert, egy kis-krumplit és 2 dl kólát.
 - Rendben, itt fogyasztja?
 - Nem, ott hátul, annál az asztalnál.

Zöldségboltban

- Bemegy a pasas a zöldségeshoz:
- Jó napot, mik azok a gömbök ott?
 - Narancs, uram, nem látott még ilyet?
 - Jó, akkor mérjen le öt kilót, de csomagolja be egyenként, mert betegnek viszem.
 - Kérem.
 - És mik azok a hosszú zöld izék?
 - Kígyóuborka, nem látott még ilyet?
 - Jó, abból is kérek öt kilót, de egyenként csomagolva, mert betegnek...
 - Kérem.
 - És mik azok a kicsi fekete bigyók abban a dobozban?
 - Mák, de nem eladó!

Angol és skót

Egy angol és egy skót vacsoráznak. A vacsora végén az angol letesz az asztalra egy fontot majd így szól:

- Osszák el!

A skót egy pennyt tesz le az asztalra, s így szól:

- Szorozzák meg!

Piroska és a nagymama

- Nagymama, miért olyan nagy a szád? Miért olyan nagy a szemed? Miért olyan nagy az orrod?

- Jaj, Piroska, menj már innen azzal a nagyi-tóval!

Csecsemők

Két csecsemő beszélget az újszülöttszályon:

- Szia, te fiú vagy, vagy lány?
- Fiú.
- Honnan tudod?
- Ha kimegy a nővér, megmutatom.

A nővér kimegy, a kisbaba felrántja takaróját:

- Látod, kék a zoknim.

Régészek

Két régész beszélget:

- Képzeld, találtunk egy vezetéket.
- Na és?
- Ez azt jelenti, hogy már volt telefon a görögöknél.
- Mi semmit nem találtunk.

Ez meg azt jelenti, hogy a rómaiaknál mobil is volt.

A mélység felé

Két barlangász ismeretlen barlangrendszer indul felfedezni. Egyszer csak az egyikük rosszul lép, és zuhanni kezd egy kürtőben. A másik utánakiabál:

- Hé, jól vagy?
- Igen.

- Nem ütötte meg a lábát?
- Nem.
- A kezét?
- Nem.
- A fejed sem fáj?
- Nem!
- Akkor talán kimászhatnál.
- Nem tudok, mert még nem értem földet.

Vonatok

- Nálunk, Amerikában olyan gyors a vonat, hogy amikor pofon akartam ütni az állomásfőnököt, a következő állomás főnökét találtam el - mondja egy utazó a másiknak.

- Az semmi! Nálunk olyan ritkán és lassan járnak a vonatok, hogy amikor valaki öngyilkossági szándékkal a sínekre fekszik, ott hal meg éhen.

Neveletlen kölyök

A medvecsaládhöz vendégek érkeznek. Min-denki bemutatkozik és köszön illedelmesen, csak a legkisebb bocs nem. Odaszól neki az apja:

- Fiam, miért nem köszöntél? Azonnal menj oda, kérj bocsánatot, és mutatkozz be!

A kisbocs odamegy a vendégekhez, és így szól:

- Bocs.

Áruházban

Az áruházban a vevő odamegy az eladóhoz: - Már két órája próbálgatom az önök modelljeit, de egyik sem felel meg.

- Próbálkozzék talán a kalaposztályon, hölgyem! Ez ugyanis a lámpaernyőosztály.

Ábránd

Két barát beszélget.

- Van egy találos kérdésem - mondja az egyik.

- Mi az: ha feldobom, semmi, ha leesik, öt-ezres?

- Nem tudom. Mi az?
- Én sem tudom, de ha tudnám, mindig dobálgatnám.

Melyik a kakukktojás?

1. orangután	zsiráf	krokodil	oroszlán
2. Mercedes Benz	Airbus	MAN	Setra
3. Chopin	Ravel	Berlioz	Bizet
4. húsvét	pünkösöd	május 1.	karácsony
5. Federer	Vettel	Hamilton	Alonso
6. burgonya	meggy	dió	paradicsom

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Milyen a dodonai jóslat?

A kétértelmű, homályos kijelentésekre szokás azt mondani, hogy dodonai állítások. A kifejezés eredete az ókori görögök korába vezet. Dodona az istenek fejének, Zeusznak szentelt hely volt az ország északnyugati részén, romjai ma is láthatók Epeiroszban. Az antik szentélyben három papnő adott jóslatot a hozzájuk folyamodóknak. A hiedelem szerint akarátát, szándékait Zeusz a neki szentelt óriási tölgyfa susogásával, valamint az alatta fakadó forrás mormolásával hozta a papnők tudomására. A jóslatok híresek voltak a homályos, kétértelmű fogalmazásukról, hiszen az értelmük gyakran akkor vált világossá, amikor bekövetkezett az esemény, amelyre vonatkoztak. A kétértelmű, bizonytalan jóslatok így mindig igazaknak tűntek, hiszen akárhogy alakultak a dolgok, mindig beváltak.

Nem könnyű!

Egy farmgazdaságban négy fekete és három tarka tehén öt nap alatt összesen annyi tejet ad, amennyit három fekete és öt tarka tehén adna négy nap alatt. Melyik tehén tejel jobban, és hányszor több tejet ad naponta, mint a másik?

A császár megkérte az udvari festőjét, hogy másolja le kedvenc képét, amely a palotában található, hogy a vidéki rezidenciájában is legyen belőle egy a falon. A festő kisebb hibákat ejtett a képen. Mi három apró különbséget felfedeztünk. Ti mennyit találtatok?

SPORTTÖRTÉNELEM

Kosár és labda?

A kosárlabda több mint 1500 évvel ezelőtt, már a mai Mexikót benépesítő indián népek között ismert volt. A játékot állítólag az istenek találták ki, hogy összemérhessék erejüket és ügyességüket. Montezuma, az utolsó aszték uralkodó is kosármecsel rendezett el egy határviszályt a szomszédos Texcoco városállammal.

A labda tíz centiméter átmérőjű volt, de mivel tömör gumból készült, egy erőteljes találat komoly sérülést okozhatott a játékosnak, akár meg is ölhetette. A majáknál a mérkőzés hatalmas, 160 méter hosszú és 69 méter széles pályán folyt. A „kosarat”, amely ebben az időben még kórikára volt és alig nagyobb a labdánál, több méter magasba építették. A szabályok szinte lehetetlenné tették a játékosok dolgát. A labdát nem volt szabad kézzel, lábbal vagy fejjel továbbítani, csak térdel, nyakkal

vagy derékkel, esetleg könyökkel érthettek hozzá. Mivel sokszor még estére sem született találat, alternatív pontozást dolgoztak ki, hogy meg tudják határozni, ki nyert: már az is pontot ért, ha sikerült a pályán kívülre juttatni a labdát.

A vesztes csapat kapitányának a fejét vették, a győztes nemesfémek, drágaköveket, szép fiatal nőket kapott ajándékba az uralkodótól. Ha valaki „kosarat dobott”, még a nézők ruháira és ékszereire is igényt tarthatott. A találat láttán a szurkolók futva hagyták el a stadiont, hogy megőrizhessék értékeiket.

Hogy írjuk helyesen?

1. pimpong	ping pong	pingpong
2. Hozdd ide!	Hozd ide!	Hozdide!
3. észre vesz	észrevesz	
4. gyapjúíng	gyapjú ing	
5. Strasbourg	Strassbourg	Strasbourg

(Megoldás: Melyik a kakukktojás? - 1. krokodil; nem emlős, hanem hüllő, 2. Airbus: nem buszokat gyárt, hanem repülőgépeket, 3. Chopin: nem franciaországi született, hanem Lengyelországban, 4. Május 1.: nem vallási ünnep, hanem a munkavállalók ünnepe, 5. Federer: nem autótversenyző, hanem teniszező, 6. burgonya: nem a föld fölött termő növényrészét fogyasztjuk, hanem a gumót.)
 Hogyan írjuk helyesen? - 1. pingpong, 2. Hozd ide!, 3. észrevesz, 4. gyapjúíng, 5. Strasbourg
 Nem könnyű! - Felírhatjuk az egyenletet: $(4x + 3y)5 = (3x + 5y)4$
 Imen $y = 5x$, vagyis a tarka tehén ötször annyi tejet ad, mint a fekete.)

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Megörültünk a sok helyes megfejtésnek, amit a 17. számunkban közzétett nyereségkérdésre küldtetek be. A felvétel egy életmentő pillanatot örökített meg, az újraélesztés pillanatát. Az újraélesztés technikáját sajnos kevesen ismerik, pedig nemcsak a vizsgára készülőeknek érdemes elsajátítaniuk, hanem valamennyiünknek, mert bármikor megtörténhet, hogy az utcán hirtelen összeesik a mellettünk álló ember, vagy egy baleset szereplőjévé válunk. Az is megtörténhet, hogy mi magunk szorulunk segítségre. Létfontosságú tehát a tudatos, szakavatott beavatkozás, ezért figyeljetelek oda, sajátítsátok el az elsősegélynyújtás technikáját! Az újraélesztés elmélete egyszerű, de csak a gyakorlatban rögzülhet a helyes technika. A lépések elsajátításához sokat kell gyakorolni. A helyes választért a nyereségkönyvet ezúttal a **horgosi Tillinkó Zsanettnek, a Kárász Karolina iskola negyedikesének** postázzuk, méghozzá a jövő hónap elején.

E heti nyereségkérdésünk egy egyesült államokbeli neves filmstúdióhoz kötődik. Megfigyelted már, hogy a Hold-sarlón pecázó kisfiú vajon melyik filmstúdió jele, logója? Bizonyára láttad már, csupán rá kell jönni, hol. Ha tudod a választ, ne sokat tétovázz, küldd el mielőbb címünkre, és ajándékkönyvet nyerhetsz!

Megfejtéseket legkésőbb **május 27-éig** várjuk. Levélcímünk változatlan: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad**, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a laccímét is!

Milyen lesz az iskola száz év múlva?

Az EmArt Műhely növendékének élménybeszámolója egy díjról és annak átvételéről

A Magyarországi Pedagógus Szövetség 100 év múlva milyen iskolában fognak tanulni a gyerekek? című rajzpályázatán az alsósok korcsoportjában 1. díjat nyert Berényi Dorina, a szabadkai EmArt Műhely negyedikes növendéke. A díjról és a díjátadásról a következő élménybeszámolót osztotta meg velünk:

A nagy titok és a csodás nyereség

Reggel nyolc után beültünk családostul az autóba, és elindultunk egy titokzatos helyszín felé.

Fogalmam sem volt, hogy a szüleim hová visznek. Találgatni kezdtem. A válaszuk: Megyünk kirándulni. Nem értettem semmit.

Végül kiderült a helyszín: Budapest. Miután nagy nehezen találtunk egy parkolóhelyet, beugrottunk egy boltba, mivel eléggé megéhezünk. Vettünk egy csomó péksüteményt, és elfogyasztottuk. Végre eljött a nagy pillanat. Lelepleződött a titok. Elsétáltunk egy hatalmas épülethez. A belseje tele volt rajzokkal. Beborították az egész lépcsőházat és a falakat. Úgy gondoltam, ha már a szüleim elhoztak egészen Budapestre, az enyém is bizonyára itt van valahol. Keresgélni kezdtem. Egy szekrényre volt kiragasztva, annak is a közepére. Egy azonnal észrevehető, szembetűnő helyet kapott. A második meglepetés pedig, hogy a munkám első helyezett lett. Hihetetlen volt számomra és csodálatos érzés is egyben. Nagyon megörültem. Túrelmetlenül és kíváncsian vártam az eredményhirdetést. Végre kimondták a nevem, majd ismertették a nyereségemet. Családi nyaralást nyertem a Magyarország északi részén található Pusztafaluba. Ötnapos csodálatos üdülés vár rám és családomra. Hihetetlen, mégis igaz. Még most sem hiszem el, hogy a 630 pályamű közül épp az én rajzom tetszett a legjobban a zsűrinek. Búszke vagyok magamra, hogy én vihetem el a családom nyaralni. Mindenki boldog volt. Hazafelé megünnepeltük a sikeremet egy finom családi ebéddel.

Sohasem feledem ezt a meglepetést és a gyönyörű napot. Remélem, hogy drága rajztanárnőm, Emília búszke lesz rám.

Berényi Dorina, 4.osztály

Szabó Zsuzsa, a PSZ elnöke és Totyik Tamás, a PSZ alelnöke között a díjazott

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm Tartomány

Magyar Nemzeti Tanács

Vajdasági magyar gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs